

SZKODY ŁOWIECKIE

Paweł Frąckiewicz

Podstawy prawne (najważniejsze akty)

- **Ustawa z dnia 13 października 1995 r. Prawo łowieckie (Dz.U.2020.67 t.j. z dnia 2020.01.15)**
- **Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 16 kwietnia 2019 r. w sprawie szczegółowych warunków szacowania szkód w uprawach i płodach rolnych (Dz.U.2019.776 z dnia 2019.04.26)**
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 11 marca 2005 r. w sprawie ustalenia listy gatunków zwierząt łownych (Dz. U. nr 45, poz. 433 z późn. zm.)
- Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz.U.2020.55 t.j. z dnia 2020.01.14)
- Ustawa z dnia 21 sierpnia 1997 r. o ochronie zwierząt (Dz.U.2019.122 t.j. z dnia 2019.01.21)
- Kodeks Cywilny
- **Kodeks postępowania administracyjnego**

Prawo łowieckie

Wersje aktu

Wersja od:

Informacje o zmianach

2020

31 stycznia

bieżący stan prawny
zm.

Dz.U.2020.148 art. 3

15 stycznia

ogłoszenie tekstu jednolitego

Dz.U.2020.67 t.j.

2019

14 maja

zm.wyn.z

Dz.U.2019.897 pkt 2

4 maja

zm.

Dz.U.2019.730 art. 33

6 lutego

zm.

Dz.U.2019.125 art. 63

2018

24 października

ogłoszenie tekstu jednolitego

Dz.U.2018.2033 t.j.

23 sierpnia

zm.

Dz.U.2018.1507 art. 1

30 kwietnia

zm.

Dz.U.2018.650 art. 35

1 kwietnia

zm.

Dz.U.2018.651 art. 1

17 stycznia

zm.

Dz.U.2018.50 art. 2

01.04.2018

Art. 27a. (15) [Odszkodowanie za szkodę poniesioną wskutek objęcia nieruchomości obwodem łowieckim]

1. Jeżeli w wyniku objęcia nieruchomości obwodem łowieckim korzystanie z niej lub z jej części w dotychczasowy sposób lub zgodny z dotychczasowym przeznaczeniem stało się niemożliwe lub istotnie ograniczone, właściciel albo użytkownik wieczysty nieruchomości może żądać od województwa odszkodowania za poniesioną rzeczywistą szkodę.
2. Z roszczeniem, o którym mowa w ust. 1, można wystąpić w terminie 3 lat od dnia wejścia w życie uchwały, o której mowa w art. 27 ust. 1.

Art. 27b. (16) [Zakaz wykonywania polowania na danej nieruchomości]

1. Będący osobą fizyczną właściciel albo użytkownik wieczysty nieruchomości wchodzącej w skład obwodu łowieckiego może złożyć oświadczenie o zakazie wykonywania polowania na tej nieruchomości w formie pisemnej.
2. Zakaz wykonywania polowania na danej nieruchomości jest prawem osobistym właściciela albo użytkownika wieczystego nieruchomości, który złożył oświadczenie, i wygasa najpóźniej z chwilą jego śmierci.
3. Właściciel albo użytkownik wieczysty nieruchomości, który złożył oświadczenie o zakazie wykonywania polowania na tej nieruchomości, może je cofnąć, w formie pisemnej, jednak nie wcześniej niż po zakończeniu łowieckiego roku gospodarczego, w którym zostało złożone oświadczenie o zakazie wykonywania polowania.
4. Oświadczenie o zakazie wykonywania polowania lub cofnięcie oświadczenia o zakazie wykonywania polowania składa się przed starostą. Starosta jest zobowiązany do nieodpłatnego poświadczania własnoręcznie podpisu właściciela albo użytkownika wieczystego nieruchomości wchodzącej w skład obwodu łowieckiego na oświadczeniu lub cofnięciu oświadczenia.
5. Oświadczenie o zakazie wykonywania polowania lub cofnięcie oświadczenia o zakazie wykonywania polowania jest skuteczne:
 - + 1) od dnia następującego po dniu jego złożenia - w przypadku gdy starosta jest organem właściwym do wydzierżawienia danego obwodu łowieckiego;
 - + 2) od dnia następującego po dniu zawiadomienia organu właściwego do wydzierżawienia danego obwodu łowieckiego - w przypadku gdy starosta nie jest organem właściwym do wydzierżawienia danego obwodu łowieckiego;
 - + 3) od dnia następującego po dniu zawiadomienia ministra właściwego do spraw środowiska - w przypadku obwodu łowieckiego wyłączanego z wydzierżawiania.
6. W przypadku gdy starosta nie jest organem właściwym do wydzierżawienia danego obwodu łowieckiego lub gdy dany obwód łowiecki został wyłączony z wydzierżawiania, starosta zobowiązany jest niezwłocznie zawiadomić o złożeniu oświadczenia o zakazie wykonywania polowania lub cofnięciu oświadczenia o zakazie wykonywania polowania odpowiednio organ właściwy do wydzierżawienia obwodu albo ministra właściwego do spraw środowiska.
7. Organ właściwy do wydzierżawienia danego obwodu łowieckiego lub - gdy dany obwód łowiecki został wyłączony z wydzierżawiania - minister właściwy do spraw środowiska są zobowiązani do niezwłocznego zawiadomienia dzierżawcy albo zarządcy obwodu łowieckiego o złożeniu oświadczenia o zakazie wykonywania polowania lub cofnięciu oświadczenia o zakazie wykonywania polowania.

01.04.2018

Art. 33. [Koła łowieckie]

1. Koła łowieckie zrzeszają osoby fizyczne i są podstawowym ogniwem organizacyjnym w Polskim Związku Łowieckim w realizacji celów i zadań łowiectwa.
2. Koła łowieckie posiadają osobowość prawną i ponoszą odpowiedzialność za swoje zobowiązania.
- 2a. ⁽²⁸⁾ W przypadku likwidacji koła łowieckiego, gdy majątek koła łowieckiego nie jest wystarczający na pokrycie zobowiązań koła z tytułu odszkodowań, o których mowa w art. 46 ust. 1, Polski Związek Łowiecki odpowiada za te zobowiązania koła łowieckiego.
- 2b. ⁽²⁹⁾ W przypadku uchybienia przez koło łowieckie terminowi, o którym mowa w art. 46c ust. 8 lub art. 46e ust. 3, Polski Związek Łowiecki ponosi solidarną odpowiedzialność za zobowiązania tego koła z tytułu odszkodowań, o których mowa w art. 46 ust. 1.
- 2c. ⁽³⁰⁾ W przypadku, o którym mowa w ust. 2a, Polskiemu Związkowi Łowieckiemu przysługuje roszczenie regresowe do członków zarządu koła łowieckiego. Członek zarządu koła łowieckiego może się uwolnić od odpowiedzialności, o której mowa w zdaniu poprzednim, jeżeli wykaże, że nie ponosi winy za niewywiązanie się przez koło łowieckie z zobowiązania z tytułu odszkodowań, o których mowa w art. 46 ust. 1.
- 2d. ⁽³¹⁾ W przypadku, o którym mowa w ust. 2b, Polskiemu Związkowi Łowieckiemu przysługuje roszczenie regresowe do koła łowieckiego.
3. Osobowość prawną koła łowieckie nabywają i tracą z dniem nabycia lub utraty członkostwa w Polskim Związku Łowieckim.
4. ⁽³²⁾ Wskazane statutem organy Zarządy okręgowe, o których mowa w art. 32a ust. 4, koordynują i nadzorują działalność kół łowieckich oraz członków - osób fizycznych niezrzeszonych w kołach łowieckich.
5. Organy, o których mowa w ust. 4, uchylają, w ramach nadzoru, sprzeczne z prawem bądź statutem Polskiego Związku Łowieckiego uchwały kół łowieckich.
6. W sprawach utraty członkostwa w kole łowieckim, nabycia lub utraty członkostwa w Polskim Związku Łowieckim po wyczerpaniu postępowania wewnątrzorganizacyjnego albo od orzeczeń i postanowień kończących postępowanie dyscyplinarne stronom postępowania przysługuje, w terminie 14 dni od otrzymania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie, odwołanie do sądu okręgowego, z zastrzeżeniem art. 42da ust. 3. Od orzeczenia sądu okręgowego kasacja nie przysługuje.

01.04.2018

Art. 46. ⁽⁶¹⁾ [Zakres obowiązku wynagradzania szkód; oględziny i szacowanie szkód w przypadku odpowiedzialności dzierżawcy lub zarządzającego obwodem łowieckim]

1. Dzierżawca lub zarządca obwodu łowieckiego ~~obowiązany~~ jest ~~obowiązany~~ do wynagradzania szkód wyrządzonych:
 - + 1) w uprawach i płodach rolnych przez dziki, łosie, jelenie, daniiele i sarny;
 - + 2) przy wykonywaniu polowania.
2. Oględzin i szacowania szkód, o których mowa w ust. 1, a także ustalania wysokości odszkodowania dokonują przedstawiciele zarządcy lub dzierżawcy obwodu łowieckiego. Na żądanie strony w oględzinach, szacowaniu szkód oraz ustalaniu wysokości odszkodowania uczestniczy przedstawiciel właściwej terytorialnie izby rolniczej. Szacowania szkód, o których mowa w ust. 1, a także ustalania wysokości odszkodowania dokonuje zespół składający się z:
 - + 1) przedstawiciela gminy właściwej ze względu na miejsce wystąpienia szkody, zwanego dalej "przedstawicielem gminy", którym jest:
 - + a) przedstawiciel organu wykonawczego jednostki pomocniczej tej gminy - jeżeli jednostka pomocnicza została utworzona,
 - + b) przedstawiciel organu wykonawczego tej gminy - jeżeli jednostka pomocnicza nie została utworzona,
 - + c) przedstawiciel organu wykonawczego gminy lub organu wykonawczego jednostki pomocniczej gminy właściwej dla przeważającego obszaru całej uprawy, która została uszkodzona - jeżeli szkoda wystąpiła na obszarze więcej niż jednej gminy lub jednostki pomocniczej gminy;
 - + 2) przedstawiciela zarządcy albo dzierżawcy obwodu łowieckiego;
 - + 3) właściciela albo posiadacza gruntów rolnych, na terenie których wystąpiła szkoda.
3. Wniosek o szacowanie szkód, o których mowa w ust. 1, w tym ustalenie wysokości odszkodowania, właściciel albo posiadacz gruntów rolnych składa do organu wykonawczego gminy właściwej ze względu na miejsce wystąpienia szkody.
4. Wniosek, o którym mowa w ust. 3, zawiera w szczególności:
 - + 1) imię i nazwisko albo nazwę, adres miejsca zamieszkania albo adres i siedzibę oraz numer telefonu właściciela albo posiadacza gruntów rolnych;
 - + 2) wskazanie miejsca wystąpienia szkody;
 - + 3) wskazanie rodzaju uszkodzonej uprawy lub płodu rolnego.
5. Wniosek, o którym mowa w ust. 3, składa się w terminie umożliwiającym dokonanie szacowania szkód, o których mowa w ust. 1.
6. Szacowanie szkody składa się z:
 - + 1) oględzin;
 - + 2) szacowania ostatecznego.
7. W przypadku szkód wyrządzonych w płodach rolnych, szkód wyrządzonych przez dziki na łąkach i pastwiskach oraz szkód w uprawach, jeżeli szkoda powstała i została zgłoszona bezpośrednio przed sprzętem lub w jego trakcie, dokonuje się wyłącznie szacowania ostatecznego.
8. Niestawiennictwo właściciela albo posiadacza gruntów rolnych lub dzierżawcy albo zarządcy obwodu łowieckiego nie wstrzymuje dokonania szacowania szkód, o których mowa w ust. 1.

23.08.2018

Art. 46. ⁽⁶⁴⁾ [Zakres obowiązku wynagradzania szkód; oględziny i szacowanie szkód w przypadku odpowiedzialności dzierżawcy lub zarządzającego obwodem łowieckim]

1. Dzierżawca lub zarządca obwodu łowieckiego jest obowiązany do wynagradzania szkód wyrządzonych:
 - 1) w uprawach i płodach rolnych przez dziki, łosie, jelenie, danielle i sarny;
 - 2) przy wykonywaniu polowania.
2. Szacowania szkód, o których mowa w ust. 1, a także ustalania wysokości odszkodowania dokonuje zespół składający się z:
 - 1) ⁽⁶⁵⁾ przedstawiciela gminy właściwej ze względu na miejsce wystąpienia szkody, zwanego dalej "przedstawicielem gminy", którym jest:
 - a) przedstawiciel organu wykonawczego jednostki pomocniczej tej gminy – jeżeli jednostka pomocnicza została utworzona,
 - b) przedstawiciel organu wykonawczego tej gminy – jeżeli jednostka pomocnicza nie została utworzona,
 - c) przedstawiciel organu wykonawczego gminy lub organu wykonawczego jednostki pomocniczej gminy właściwej dla przeważającego obszaru całej uprawy, która została uszkodzona – jeżeli szkoda wystąpiła na obszarze więcej niż jednej gminy lub jednostki pomocniczej gminy;
 - 2) ⁽⁶⁶⁾ przedstawiciela zarządcy dzierżawcy albo dzierżawcy zarządcy obwodu łowieckiego;
 - 3) właściciela albo posiadacza gruntów rolnych, na terenie których wystąpiła szkoda.
3. ⁽⁶⁷⁾ Wniosek o szacowanie szkód, o których mowa w ust. 1, w tym ustalenie wysokości odszkodowania, właściciel albo posiadacz gruntów rolnych składa do organu wykonawczego gminy właściwej ze względu na dzierżawcę albo miejsce zarządcy wystąpienia szkody obwodu łowieckiego.
4. Wniosek, o którym mowa w ust. 3, zawiera w szczególności:
 - 1) imię i nazwisko albo nazwę, adres miejsca zamieszkania albo adres i siedzibę oraz numer telefonu właściciela albo posiadacza gruntów rolnych;
 - 2) wskazanie miejsca wystąpienia szkody;
 - 3) wskazanie rodzaju uszkodzonej uprawy lub płodu rolnego.
5. Wniosek, o którym mowa w ust. 3, składa się w terminie umożliwiającym dokonanie szacowania szkód, o których mowa w ust. 1.
6. Szacowanie szkody składa się z:
 - 1) oględzin;
 - 2) szacowania ostatecznego.
7. W przypadku szkód wyrządzonych w płodach rolnych, szkód wyrządzonych przez dziki na łąkach i pastwiskach oraz szkód w uprawach, jeżeli szkoda powstała i została zgłoszona bezpośrednio przed sprzętem lub w jego trakcie, dokonuje się wyłącznie szacowania ostatecznego.
8. ⁽⁶⁸⁾ Niestawiennictwo właściciela albo posiadacza gruntów rolnych lub dzierżawcy przedstawiciela albo wojewódzkiego zarządcy ośrodka obwodowego doradztwa łowieckiego rolniczego nie wstrzymuje dokonania szacowania szkód, o których mowa w ust. 1.

01.04.2018

Art. 46a. ⁽⁶²⁾ [Przebieg oględzin; protokół z oględzin; zastrzeżenia do protokołu]

1. Podczas oględzin ustala się:
 - 1) gatunek zwierzyny, która wyrządziła szkodę;
 - 2) rodzaj, stan i jakość uprawy;
 - 3) obszar całej uprawy;
 - 4) szacunkowy obszar uprawy, która została uszkodzona;
 - 5) szacunkowy procent zniszczenia uprawy na uszkodzonym obszarze.
2. Oględzin dokonuje się niezwłocznie, nie później niż w terminie 7 dni od dnia otrzymania wniosku, o którym mowa w art. 46 ust. 3.
3. O terminie dokonania oględzin, o którym mowa w ust. 2, przedstawiciel gminy zawiadamia właściciela albo posiadacza gruntów rolnych oraz dzierżawcę albo zarządcę obwodu łowieckiego, nie później jednak niż przed upływem 3 dni od dnia otrzymania wniosku, o którym mowa w art. 46 ust. 3.
4. Niezwłocznie po zakończeniu oględzin sporządza się protokół, który zawiera w szczególności następujące dane i informacje:
 - 1) imiona i nazwiska osób biorących udział w oględzinach;
 - 2) datę sporządzenia protokołu oraz datę dokonania oględzin;
 - 3) dane podlegające ustaleniu podczas oględzin, o których mowa w ust. 1;
 - 4) szkic sytuacyjny uszkodzonej uprawy;
 - 5) czytelne podpisy osób biorących udział w oględzinach.
5. Członkowie zespołu, o którym mowa w art. 46 ust. 2, mają prawo wnieść zastrzeżenia do protokołu wraz z uzasadnieniem. W protokole umieszcza się informację o braku zastrzeżeń albo o wniesionych zastrzeżeniach.
6. Protokół sporządza się w trzech jednobrzmiących egzemplarzach po jednym dla każdego członka zespołu, o którym mowa w art. 46 ust. 2.

Art. 46b. ⁽⁶³⁾

[Protokół z oględzin i szacowania szkód; opinia rzeczoznawcy]

(uchylony).

1. *Po zakończeniu oględzin i oszacowaniu szkód, o których mowa w art. 46 ust. 1, sporządza się protokół, który zawiera dane i informacje niezbędne do ustalenia wielkości szkody i wysokości odszkodowania, a w szczególności:*
 - 1) *imię i nazwisko przedstawiciela wojewody, który dokonał oględzin i szacowania szkód, o których mowa w art. 46 ust. 1, a w przypadku przedstawiciela wojewody będącego pracownikiem urzędu wojewódzkiego także jego stanowisko służbowe;*
 - 2) *imię i nazwisko albo nazwę właściciela albo posiadacza gruntów rolnych oraz dzierżawcy albo zarządcy obwodu łowieckiego oraz imiona i nazwiska ich przedstawicieli, jeżeli przedstawiciele ci brali udział w oględzinach lub szacowaniu szkód, o których mowa w art. 46 ust. 1;*

23.08.2018

Art. 46a. ⁽⁶⁹⁾ [Przebieg oględzin; protokół z oględzin; zastrzeżenia do protokołu]

1. Podczas oględzin ustala się:

- + 1) gatunek zwierzyny, która wyrządziła szkodę;
- + 2) rodzaj, stan i jakość uprawy;
- + 3) obszar całej uprawy;
- + 4) szacunkowy obszar uprawy, która została uszkodzona;
- + 5) szacunkowy procent zniszczenia uprawy na uszkodzonym obszarze.

2. Oględzin dokonuje się niezwłocznie, nie później niż w terminie 7 dni od dnia otrzymania wniosku, o którym mowa w art. 46 ust. 3.

3. ⁽⁷⁰⁾ O terminie dokonania oględzin, o którym mowa w ust. 2, przedstawiciel dzierżawca albo gminy zarządca obwodu łowieckiego zawiadamia właściciela albo posiadacza gruntów rolnych oraz dzierżawcę wojewódzki albo ośrodek zarządcę doradztwa obwodu rolniczego właściwy ze względu na łowieckie miejsce wystąpienia szkody, nie później jednak niż przed upływem 3 dni od dnia otrzymania wniosku, o którym mowa w art. 46 ust. 3.

4. ⁽⁷¹⁾ Niezwłocznie po zakończeniu oględzin sporządza dzierżawca się albo zarządca obwodu łowieckiego sporządza protokół, który zawiera w szczególności następujące dane i informacje:

- + 1) imiona i nazwiska osób biorących udział w oględzinach;
- + 2) datę sporządzenia protokołu oraz datę dokonania oględzin;
- + 3) dane podlegające ustaleniu podczas oględzin, o których mowa w ust. 1;
- + 4) szkic sytuacyjny uszkodzonej uprawy;
- + 5) czytelne podpisy osób biorących udział w oględzinach.

5. Członkowie zespołu, o którym mowa w art. 46 ust. 2, mają prawo wnieść zastrzeżenia do protokołu wraz z uzasadnieniem. W protokole umieszcza się informację o braku zastrzeżeń albo o wniesionych zastrzeżeniach.

6. Protokół sporządza się w trzech jednobrzmiących egzemplarzach po jednym dla każdego członka zespołu, o którym mowa w art. 46 ust. 2.

01.04.2018

Art. 46c. ⁽⁶⁴⁾ [Szacowanie ostateczne; wypłata odszkodowania]

1. Podczas szacowania ostatecznego ustala się:
 - + 1) gatunek zwierzyny, która wyrządziła szkodę;
 - + 2) rodzaj uprawy lub płodu rolnego;
 - + 3) stan i jakość uprawy lub jakość płodu rolnego;
 - + 4) obszar całej uprawy lub szacunkową masę zgromadzonego płodu rolnego;
 - + 5) obszar uprawy, która została uszkodzona, lub szacunkową masę uszkodzonego płodu rolnego;
 - + 6) procent zniszczenia uprawy na uszkodzonym obszarze;
 - + 7) plon z 1 ha;
 - + 8) wysokość odszkodowania.
2. Szacowania ostatecznego dokonuje się najpóźniej w dzień sprzętu, przed dokonaniem sprzętu uszkodzonej uprawy, a w przypadkach, o których mowa w art. 46 ust. 7, w terminie 7 dni od dnia otrzymania wniosku, o którym mowa w art. 46 ust. 3.
3. O terminie planowanego sprzętu uszkodzonej uprawy właściciel albo posiadacz gruntów rolnych jest obowiązany powiadomić organ wykonawczy gminy właściwej ze względu na miejsce wystąpienia szkody, w formie pisemnej, w terminie 7 dni przed zamierzonym sprzętem.
4. O terminie dokonania szacowania ostatecznego szkody przedstawiciel gminy zawiadamia właściciela albo posiadacza gruntów rolnych oraz dzierżawcę albo zarządcę obwodu łowieckiego, nie później jednak niż przed upływem 3 dni od dnia otrzymania informacji, o której mowa w ust. 3, a w przypadkach, o których mowa w art. 46 ust. 7, w terminie 3 dni od dnia otrzymania wniosku, o którym mowa w art. 46 ust. 3.
5. Niezwłocznie po zakończeniu szacowania ostatecznego sporządza się protokół, który zawiera w szczególności następujące dane i informacje:
 - + 1) imiona i nazwiska osób biorących udział w szacowaniu ostatecznym;
 - + 2) datę sporządzenia protokołu oraz datę dokonania szacowania ostatecznego;
 - + 3) dane podlegające ustaleniu podczas szacowania ostatecznego, o których mowa w ust. 1;
 - + 4) szkic sytuacyjny uszkodzonej uprawy;
 - + 5) czytelne podpisy osób biorących udział w szacowaniu ostatecznym.
6. Członkowie zespołu, o którym mowa w art. 46 ust. 2, mają prawo wnieść zastrzeżenia do protokołu wraz z uzasadnieniem. W protokole umieszcza się informację o braku zastrzeżeń albo o wniesionych zastrzeżeniach.
7. Protokół sporządza się w trzech jednobrzmiących egzemplarzach po jednym dla każdego członka zespołu, o którym mowa w art. 46 ust. 2.
8. Wypłaty odszkodowania dokonuje dzierżawca albo zarządca obwodu łowieckiego w terminie 30 dni od dnia otrzymania protokołu z szacowania ostatecznego, od którego nie wniesiono odwołania.

23.08.2018

Art. 46c. (73) [Szacowanie ostateczne; wypłata odszkodowania]

1. Podczas szacowania ostatecznego ustala się:
 - 1) gatunek zwierzyny, która wyrządziła szkodę;
 - 2) rodzaj uprawy lub płodu rolnego;
 - 3) stan i jakość uprawy lub jakość płodu rolnego;
 - 4) obszar całej uprawy lub szacunkową masę zgromadzonego płodu rolnego;
 - 5) obszar uprawy, która została uszkodzona, lub szacunkową masę uszkodzonego płodu rolnego;
 - 6) procent zniszczenia uprawy na uszkodzonym obszarze;
 - 7) plon z 1 ha;
 - 8) wysokość odszkodowania.
2. Szacowania ostatecznego dokonuje się najpóźniej w dzień sprzętu, przed dokonaniem sprzętu uszkodzonej uprawy, a w przypadkach, o których mowa w art. 46 ust. 7, w terminie 7 dni od dnia otrzymania wniosku, o którym mowa w art. 46 ust. 3.
3. (74) O terminie planowanego sprzętu uszkodzonej uprawy właściciel albo posiadacz gruntów rolnych jest obowiązany powiadomić organ wykonawczy gminy właściwej ze względu na miejsce wystąpienia szkody łąwieckiego, w formie pisemnej, w terminie 7 dni przed zamierzonym sprzętem.
4. (75) O terminie dokonania szacowania ostatecznego szkody przedstawiciel dzierżawca albo gminy zarządca obwodu łąwieckiego zawiadamia właściciela albo posiadacza gruntów rolnych oraz dzierżawcę wojewódzki ośrodek doradztwa rolniczego właściwy ze względu na miejsce wystąpienia łąwieckiej szkody, nie później jednak niż przed upływem 3 dni od dnia otrzymania informacji powiadomienia, o której mowa w ust. 3, a w przypadkach, o których mowa w art. 46 ust. 7, - w terminie 3 dni od dnia otrzymania wniosku, o którym mowa w art. 46 ust. 3.
5. (76) Niezwłocznie po zakończeniu szacowania ostatecznego sporządza się albo zarządca obwodu łąwieckiego sporządza protokół, który zawiera w szczególności następujące dane i informacje:
 - 1) imiona i nazwiska osób biorących udział w szacowaniu ostatecznym;
 - 2) datę sporządzenia protokołu oraz datę dokonania szacowania ostatecznego;
 - 3) dane podlegające ustaleniu podczas szacowania ostatecznego, o których mowa w ust. 1;
 - 4) szkic sytuacyjny uszkodzonej uprawy;
 - 5) czytelne podpisy osób biorących udział w szacowaniu ostatecznym.
6. Członkowie zespołu, o którym mowa w art. 46 ust. 2, mają prawo wnieść zastrzeżenia do protokołu wraz z uzasadnieniem. W protokole umieszcza się informację o braku zastrzeżeń albo o wniesionych zastrzeżeniach.
7. Protokół sporządza się w trzech jednobrzmiących egzemplarzach po jednym dla każdego członka zespołu, o którym mowa w art. 46 ust. 2.
8. (77) Wypłaty odszkodowania dokonuje dzierżawca albo zarządca obwodu łąwieckiego w terminie 30 dni od dnia otrzymania sporządzenia protokołu z szacowania ostatecznego, od którego nie wniesiono odwołania.

01.04.2018

Art. 46d. ⁽⁶⁵⁾ [Odwołanie do nadleśniczego]

1. Właścicielowi albo posiadaczowi gruntów rolnych, na terenie których wystąpiła szkoda, oraz dzierżawcy albo zarządcy obwodu łowieckiego przysługuje odwołanie do nadleśniczego Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe właściwego ze względu na miejsce wystąpienia szkody. Odwołanie wnosi się w terminie 7 dni od dnia podpisania protokołu, o którym mowa w art. 46a ust. 4 albo art. 46c ust. 5.
2. W celu rozpatrzenia odwołania nadleśniczy Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe dokonuje odpowiednio oględzin lub szacowania ostatecznego. Oględzin lub szacowania ostatecznego dokonuje nadleśniczy Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe właściwy ze względu na miejsce wystąpienia szkód lub jego przedstawiciel.
3. Oględzin lub szacowania ostatecznego, o których mowa w ust. 2, dokonuje się niezwłocznie, nie później niż w terminie 7 dni od dnia otrzymania odwołania, o którym mowa w ust. 1.
4. W oględzinach lub szacowaniu ostatecznym, o których mowa w ust. 2, mają prawo brać udział członkowie zespołu, o którym mowa w art. 46 ust. 2.
5. Na pisemny wniosek członka zespołu, o którym mowa w art. 46 ust. 2, w oględzinach lub szacowaniu ostatecznym, o których mowa w ust. 2, może również brać udział przedstawiciel właściwej ze względu na miejsce wystąpienia szkód izby rolniczej.
6. O terminie oględzin lub szacowania ostatecznego nadleśniczy Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe zawiadamia:
 - + 1) członków zespołu, o którym mowa w art. 46 ust. 2,
 - + 2) jeżeli został złożony wniosek, o którym mowa w ust. 5, przedstawiciela właściwej ze względu na miejsce wystąpienia szkód izby rolniczej- nie później jednak niż przed upływem 3 dni od dnia otrzymania odwołania.
7. Niestawiennictwo osób, o których mowa w ust. 6, nie wstrzymuje dokonania oględzin lub szacowania ostatecznego.
8. Po zakończeniu oględzin lub szacowania ostatecznego sporządza się protokół, który zawiera w szczególności dane określone w art. 46a ust. 4 lub art. 46c ust. 5 z wyłączeniem informacji o wysokości odszkodowania.
9. W przypadku gdy został złożony wniosek, o którym mowa w ust. 5, do protokołu załącza się opinię przedstawiciela właściwej ze względu na miejsce wystąpienia szkody izby rolniczej na temat oszacowania szkody.

Art. 46e. ⁽⁶⁶⁾ [Ustalenie wysokości odszkodowania przez nadleśniczego]

1. Nadleśniczy Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe właściwy ze względu na miejsce wystąpienia szkód ustala wysokość odszkodowania, w drodze decyzji, biorąc w szczególności pod uwagę ustalenia zawarte w protokołach, o których mowa w art. 46a ust. 4, art. 46c ust. 5 i art. 46d ust. 8. Opinia przedstawiciela izby rolniczej, o której mowa w art. 46d ust. 9, nie jest wiążąca.
2. Decyzja, o której mowa w ust. 1, wydawana jest w terminie 14 dni od dnia otrzymania protokołów, o których mowa w ust. 1, i jest ostateczna.
3. Wypłata odszkodowania, o którym mowa w ust. 1, następuje ze środków dzierżawcy albo zarządcy obwodu łowieckiego, nie później niż w terminie 30 dni od dnia doręczenia decyzji, o której mowa w ust. 1.
4. Właściciel albo posiadacz gruntów rolnych, na których zostały wyrządzone szkody, o których mowa w art. 46 ust. 1, a także dzierżawca albo zarządca obwodu łowieckiego niezadowolony z decyzji, o której mowa w ust. 1, może, w terminie trzech miesięcy od dnia jej doręczenia, wnieść powództwo do sądu właściwego ze względu na miejsce wystąpienia szkody.

01.04.2018

Art. 46f. ⁽⁶⁷⁾ [Organ właściwy w sprawie ustalenia wysokości odszkodowania w przypadku przekazania obwodu łowieckiego w zarząd Lasów Państwowych]

W przypadku gdy obwód łowiecki, na terenie którego wystąpiła szkoda, o której mowa w art. 46 ust. 1, został wyłączony z wydierżawiania i przekazany w zarząd nadleśnictwa Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe, właściwym w sprawie ustalenia wysokości odszkodowania zgodnie z art. 46d i art. 46e jest dyrektor regionalnej dyrekcji Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe właściwy ze względu na miejsce wystąpienia szkody.

Art. 46g. ⁽⁶⁸⁾ [Szkolenia organizowane przez Lasy Państwowe]

Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe organizuje szkolenia w zakresie szacowania szkód łowieckich dla:

- 1) przedstawicieli organów wykonawczych gmin i organów wykonawczych jednostek pomocniczych gmin, o których mowa w art. 46 ust. 2;
- 2) przedstawicieli izb rolniczych, o których mowa w art. 46d ust. 5;
- 3) przedstawicieli dzierżawców i zarządców obwodów łowieckich.

Art. 47. [Zabezpieczenie przed szkodami]

1. Właściciele lub posiadacze gruntów rolnych i leśnych powinni, zgodnie z potrzebami, współdziałać z dzierżawcami i zarządcami obwodów łowieckich w zabezpieczeniu gruntów przed szkodami, o których mowa w art. 46.

2. ⁽⁶⁹⁾ W przypadku gdy pomiędzy właścicielem lub posiadaczem gruntu a dzierżawcą lub zarządcą obwodu łowieckiego powstał spór o wysokość wynagrodzenia za szkody, o których mowa w art. 46, strony mogą zwrócić się do właściwego ze względu na miejsce powstałej szkody organu gminy w celu mediacji dla polubownego rozstrzygnięcia sporu.
(uchylony).

01.04.2018

Art. 48. [Okoliczności wyłączające odpowiedzialność za szkody]

Odszkodowanie nie przysługuje:

- + 1) osobom, którym przydzielono grunty stanowiące własność Skarbu Państwa jako deputaty rolne na gruntach leśnych;
- + 2) posiadaczom uszkodzonych upraw lub plodów rolnych, którzy nie dokonali ich sprzętu w terminie 14 dni od dnia zakończenia okresu zbioru tego gatunku roślin w danym regionie, określonego przez sejmik województwa w drodze uchwały;
- + 3) posiadaczom uszkodzonych upraw lub plonów rolnych, którzy nie wyrazili zgody na budowę przez dzierżawcę lub zarządcę obwodu łowieckiego urządzeń lub wykonywanie zabiegów zapobiegających szkodom;
- + 4) za szkody nieprzekraczające wartości 100 kg żyta w przeliczeniu na 1 hektar uprawy;
- + 5) za szkody powstałe w płodach złożonych w sterty, stogi i kopce, w bezpośrednim sąsiedztwie lasu;
- + 6) za szkody w uprawach rolnych założonych z rażącym naruszeniem zasad agrotechnicznych;
- + 7) ⁽⁷⁰⁾ za szkody, o których mowa w art. 46 ust. 1, powstałe na nieruchomościach, w odniesieniu do których właściciel albo użytkownik wieczysty złożył oświadczenie o zakazie wykonywania polowania, o którym mowa w art. 27b ust. 1 - do dnia następującego po dniu:
 - + a) w którym oświadczenie o zakazie wykonywania polowania zostało cofnięte albo
 - + b) w którym organ właściwy do wydzierżawienia obwodu łowieckiego albo minister właściwy do spraw środowiska lub dzierżawca albo zarządca obwodu łowieckiego dowiedział się o wygaśnięciu zakazu wykonywania polowania albo
 - + c) zawiadomienia o cofnięciu oświadczenia o zakazie wykonywania polowania organu właściwego do wydzierżawienia obwodu łowieckiego albo ministra właściwego do spraw środowiska.

01.04.2018

Art. 49a. ⁽⁷²⁾ [Odpowiednie stosowanie przepisów k.p.a.]

1. W zakresie nieuregulowanym w ustawie lub przepisach wydanych na jej podstawie, do postępowania prowadzonego przez nadleśniczego lub dyrektora regionalnej dyrekcji Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe w sprawie ustalenia wysokości odszkodowania stosuje się odpowiednio przepisy [ustawy](#) z dnia 14 czerwca 1960 r. - Kodeks postępowania administracyjnego.
2. Poza przypadkami określonymi w ustawie z dnia 14 czerwca 1960 r. - Kodeks postępowania administracyjnego nadleśniczy Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe, dyrektor regionalnej dyrekcji Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe lub ich przedstawiciel podlega wyłączeniu od udziału w postępowaniu w sprawie ustalenia wysokości odszkodowania, jeżeli jest członkiem koła łowieckiego będącego dzierżawcą obwodu łowieckiego, którego dotyczy to postępowanie.
3. Do wyłączenia, o którym mowa w ust. 2, przepisy [art. 24 § 3 i 4](#) ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. - Kodeks postępowania administracyjnego stosuje się odpowiednio.

08.05.2019

Art. 48. [Okoliczności wyłączające odpowiedzialność za szkody]

Odszkodowanie nie przysługuje:

- 1) osobom, którym przydzielono grunty stanowiące własność Skarbu Państwa jako deputaty rolne na gruntach leśnych;
- 2) posiadaczom uszkodzonych upraw lub płodów rolnych, którzy nie dokonali ich sprzętu w terminie 14 dni od dnia zakończenia okresu zbioru tego gatunku roślin w danym regionie, określonego przez sejmik województwa w drodze uchwały;
- 3) ⁽⁷⁾ posiadaczom uszkodzonych upraw lub plonów rolnych, którzy nie wyrazili zgody na budowę przez dzierżawcę lub zarządcę obwodu łowieckiego urządzeń lub wykonywanie zabiegów zapobiegających szkodom;
- 4) za szkody nieprzekraczające wartości 100 kg żyta w przeliczeniu na 1 hektar uprawy;
- 5) za szkody powstałe w płodach złożonych w sterty, stogi i kopce, w bezpośrednim sąsiedztwie lasu;
- 6) za szkody w uprawach rolnych założonych z rażącym naruszeniem zasad agrotechnicznych;
- 7) za szkody, o których mowa w art. 46 ust. 1, powstałe na nieruchomościach, w odniesieniu do których właściciel albo użytkownik wieczysty złożył oświadczenie o zakazie wykonywania polowania, o którym mowa w art. 27b ust. 1 - do dnia następującego po dniu:
 - a) w którym oświadczenie o zakazie wykonywania polowania zostało cofnięte albo
 - b) w którym organ właściwy do wydzierżawienia obwodu łowieckiego albo minister właściwy do spraw środowiska lub dzierżawca albo zarządca obwodu łowieckiego dowiedział się o wygaśnięciu zakazu wykonywania polowania albo
 - c) zawiadomienia o cofnięciu oświadczenia o zakazie wykonywania polowania organu właściwego do wydzierżawienia obwodu łowieckiego albo ministra właściwego do spraw środowiska.

Art. 49. [Delegacja ustawowa]

1. Minister właściwy do spraw środowiska, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw rolnictwa, określi, w drodze rozporządzenia:

Adnotacja

Trybunał Konstytucyjny wyrokiem z dnia 8 maja 2019 r. sygn. akt K 45/16 (Dz.U.2019.897), uznał art. 48 pkt 3 w zakresie, w jakim przewiduje - jako skutek odmowy zgody na budowę urządzeń lub wykonywanie zabiegów zapobiegających szkodom - zwolnienie dzierżawcy lub zarządcy obwodu łowieckiego od odpowiedzialności za szkody łowieckie niepozostające w związku przyczynowym z taką odmową zgody, za niezgodny z art. 64 ust. 2 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP.

Prawa właściciela gruntu w świetle Prawa łowieckiego

- **Prawo do odszkodowania za plony i zasiewy oraz prawo do pokrycia kosztów zagospodarowania uszkodzonego trwałego użytku zielonego – bez prawa do zwrotu utraconych korzyści**
- Prawo do obecności przy szacowaniu wstępnym i (lub) ostatecznym szkód łowieckich (można ustanowić przedstawiciela, na piśmie)
- Prawo do wnoszenia uwag do protokołu wstępnego i (lub) ostatecznego szacowania szkody
- Prawo do odmowy podpisania protokołu szacowania wstępnego i (lub) ostatecznego szacowania szkody

Prawa właściciela gruntu w świetle Prawa łowieckiego

- Odwołanie do nadleśniczego Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe właściwego ze względu na miejsce wystąpienia szkody. Odwołanie wnosi się w terminie 7 dni od dnia podpisania protokołu szacowania wstępnego bądź końcowego
- ~~Prawo wystąpienia do wójta (burmistrza, prezydenta) o mediacje w sprawie wysokości oszacowanych szkód łowieckich~~
- Prawo do wystąpienia na drogę sądową w przypadku braku zgody na proponowane odszkodowanie za szkody łowieckie
- Prawo do negocjacji (współdziałania) z Kołem Łowieckim sposobu zapobiegania szkodom łowieckim (nie jest to prawo bezwarunkowe!)

Prawa właściciela gruntu w świetle Prawa łowieckiego

- Prawo do negocjacji sposobu ograniczenia szkód łowieckich poprzez ustawienie urządzeń technicznych (ogrodzenia, pastuchy elektryczne, ambony, paśniki itp.) lub stosowanie zabiegów chemicznych odstrasżających (repelenty)
- Prawo do zawierania umów cywilno-prawnych (ugoda) z Kołami Łowieckimi co do sposobu rozwiązywania problemu szkód łowieckich, nawet w trakcie trwającego postępowania na podstawie Prawa Łowieckiego
- Prawo do ustawiania na własnym gruncie własnych urządzeń technicznych ograniczających szkody łowieckie – jednak w zgodzie z Prawem Ochrony Przyrody
- Prawo do uczestnictwa w postępowaniu administracyjnym o wydzierżawienie obwodu łowieckiego oraz o ustalenie rocznych i wieloletnich planów hodowlanych (na podstawie Ustawy o dostępie do informacji publicznej)
- Prawo żądania kopii protokołu szacowania szkody

Obowiązki właściciela gruntu w świetle Prawa łowieckiego

- Obowiązek współdziałania z dzierżawcą obwodu łowieckiego na rzecz ograniczania szkód łowieckich (ustawa nie precyzuje zakresu tego współdziałania, ale odmowa współdziałania może być podstawą odmowy wypłaty odszkodowania)
- Obowiązek zgłoszenia na piśmie planowanego terminu zbioru roślin – przy szkodach niecałkowitych – na 7 dni przed tym terminem osobie wskazanej przez dzierżawcę obwodu łowieckiego – warunek konieczny

Obowiązki dzierżawcy obwodu łowieckiego w świetle Prawa Łowieckiego

- Obowiązek zapobiegania lub ograniczania szkód łowieckich
- Obowiązek prowadzenia prawidłowej gospodarki łowieckiej
- Obowiązek wypłacania odszkodowania za szkody łowieckie
- Obowiązek zawiadomienia właściciela gruntu o terminie oględzin wstępnych oraz szacowania ostatecznego, nie później niż 3 dni od zgłoszenia szkody
- Obowiązek współdziałania z właścicielem gruntu na rzecz ograniczania szkód łowieckich (ustawa nie precyzuje zakresu tego współdziałania)
- Obowiązek dokonania szacowania wstępnego na tym samym polu po każdym prawidłowym zgłoszeniu szkody przez właściciela gruntu

Definicja szkody łowieckiej w uprawach i płodach rolnych

Szkody łowieckie – szkody gospodarcze wyrządzone przez dziko żyjącą zwierzynę.

W rozpatrywanym przypadku, są to **zniszczenia w uprawach i płodach rolnych spowodowane przez zwierzynę łowną lub powstałe w czasie polowania.**

Szkodą w uprawie rolnej jest także szkoda wyrządzona przed zasiewem, związana z ponownym wykonaniem niezbędnych czynności agrotechnicznych przygotowujących grunt do zasiewu (Uchwała Sądu Najwyższego z dnia 19 maja 2015 r. (Sygn. akt III CZP 114/14)).

Definicja szkody łowieckiej w uprawach i płodach rolnych

Przepisy o szacowaniu szkód nie definiują pojęcia „uprawa rolna”, wskazują natomiast na pojęcie „gruntu rolnego”.

Samo pojęcie „uprawy rolnej” zostało sprecyzowane przez Sąd Najwyższy w Uchwale z dnia 27 listopada 2007 roku (sygn. akt: III CZP 67/07, OSNC 2008/12/136) uściślając, że **„uprawą rolną w rozumieniu art. 46 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 13 października 1995 r. - Prawo łowieckie, jest każda uprawa prowadzona na gruncie rolnym”**.

Definicja szkody łowieckiej w uprawach i płodach rolnych

Płody rolne

Naturalny biologicznie produkt przyrody ożywionej, mający swe źródło witalne w glebie, skąd czerpie zasoby potrzebne do rozwoju organizmu i jego przyszłych pokoleń. Surowcem wykorzystywanym przez człowieka mogą być korzenie, bulwy, kłącza, łodygi, kwiatostany, owoce, ziarno.

Czego nie obejmuje Prawo Łowieckie ?

W skład obwodów łowieckich nie wchodzi:

- **parki narodowe i rezerваты przyrody**, z wyjątkiem rezerwatów lub ich części, w których na obszarach wyznaczonych w planie ochrony lub zadaniach ochronnych nie zabroniono wykonywania polowania;
- **tereny w granicach administracyjnych miast**; jeżeli jednak granice te obejmują większe obszary leśne lub rolne, z obszarów tych może być utworzony obwód łowiecki lub mogą być one włączone do innych obwodów łowieckich;
- tereny zajęte przez miejscowości niezaliczane do miast, w granicach obejmujących **zabudowania mieszkalne i gospodarcze z podwórzami, placami i ulicami oraz drogami wewnątrz tych miejscowości**;
- budowle, zakłady i urządzenia, tereny przeznaczone na cele społeczne, kultu religijnego, przemysłowe, handlowe, składowe, transportowe i inne cele gospodarcze oraz obiekty o charakterze zabytkowym i specjalnym, w granicach ich ogrodzeń.

Kiedy odszkodowanie nie przysługuje?

1. Deputaty rolne na gruntach leśnych
2. Wartość szkody nie przekracza 100 kg żyta
3. Szkody w płodach rolnych złożonych w sterty, kopce i stogi w sąsiedztwie lasu
4. Szkody powstałe w uprawach rolnych założonych z rażącym naruszeniem zasad agrotechnicznych
5. Szkody powstałe wskutek niedokonania sprzętu w terminie dłuższym niż 14 dni od zakończenia zbioru danego gatunku w danym regionie
6. Poszkodowany nie wyraził zgody na budowę przez dzierżawców lub zarządców obwodu urządzeń lub zabiegów zapobiegającym szkodom
7. Poszkodowany złożył oświadczenie o zakazie wykonywania polowania

Metody ochrony upraw przed zwierzyną łowną

Mechaniczne

- Ogradzenia
- Urządzenia wizualne
- Urządzenia dotykowe
- Urządzenia dźwiękowe

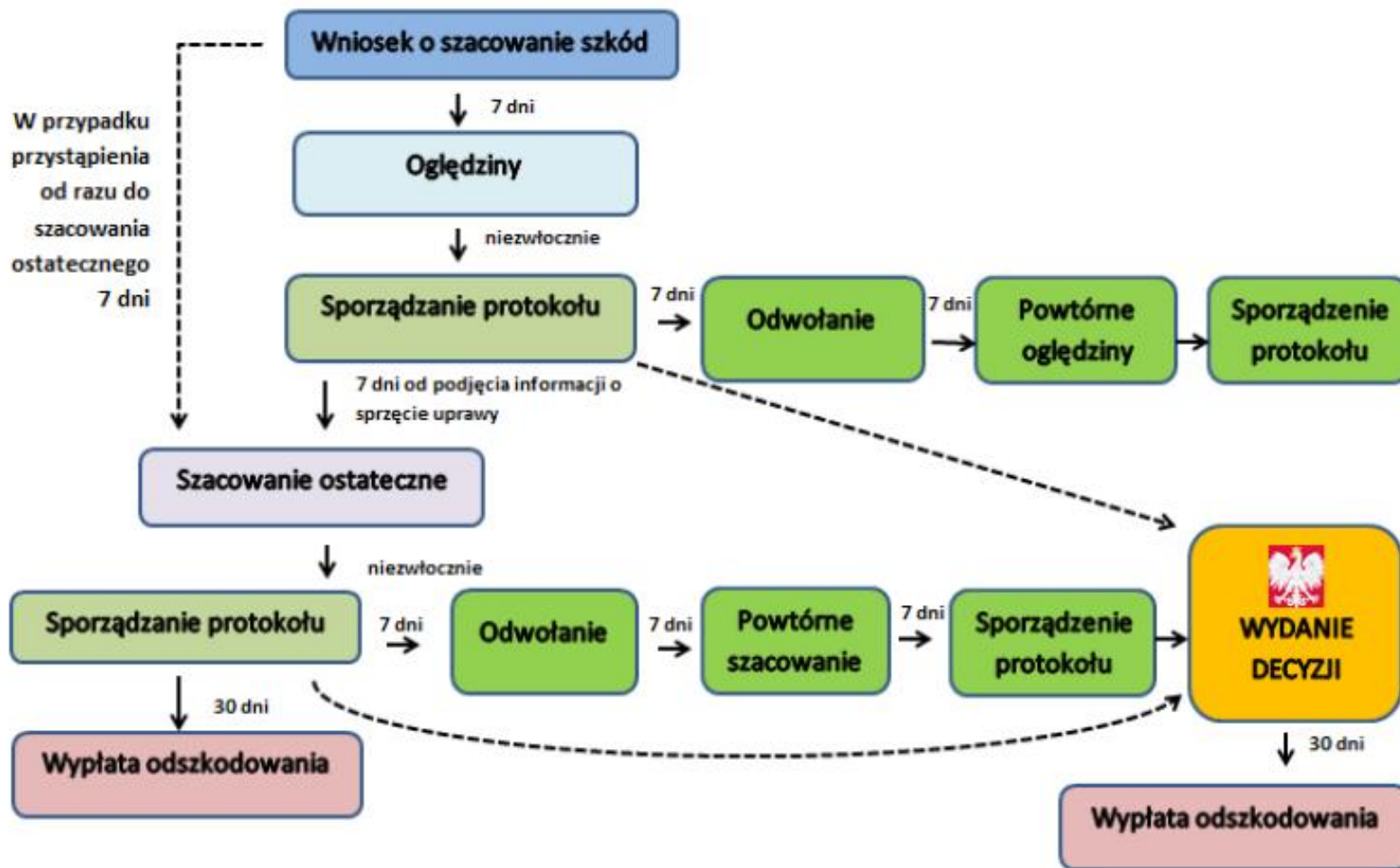
Agrotechniczne

- Właściwy wybór miejsca siewu/sadzenia
- Dokładne usuwanie resztek kukurydzy i okopowych
- Niszczenie rolnic, drutowców, pędraków i gryzoni

Chemiczne

- Repelenty
- Atrakanty

Proces likwidacji szkody łowieckiej

Zwierzęta objęte Prawem łowieckim

- Jeleń
- Daniel
- Łoś
- Sarna
- Dzik

Szkody wyrządzone przez inne zwierzęta dzikie nie podlegają Prawu Łowieckiemu, natomiast **moga** podlegać innym aktom prawnym.

Podstawy anatomii zwierzyny łownej - SARNA

SARNA (parzystokopytne z rodziny jeleniowatych)

Budowa ciała:

- smukła budowa, wysokość w kłębie około 75 cm,
- długość 95cm -140cm,
- waga do około 25 kg,
- cienka szyja, wysokie cienkie nogi,
- podłużnie owalne uszy,
- sierść koloru rudego lub szarobrunatnego,
- u koźlęcia płci męskiej w wieku 2- miesiące pojawiają się możdżenie, pojawiają się na nich malutkie szpice, które zostają zrzucane na zimę, w wieku 10 miesięcy pojawiają się parostki rozpoczynające roczne cykle zmiany poroża.

Fot Damian Bednarz

Występowanie: duże tereny lasów liściastych i iglastych, łąki, pola, tereny bezleśne.

Pożywienie: rośliny zielone, pędy drzew i krzewów, rośliny uprawne, dzienne zapotrzebowanie pokarmowe samy to 3 kilogramy żeru zielonego.

Rozród: Ciąża trwa 10 miesięcy, koźlęta rodzą się w okresie od maja do czerwca.

Brac łowiecka

TROPY SARNY

LĄDOWANIE
PO SKOKU

HAMOWANIE

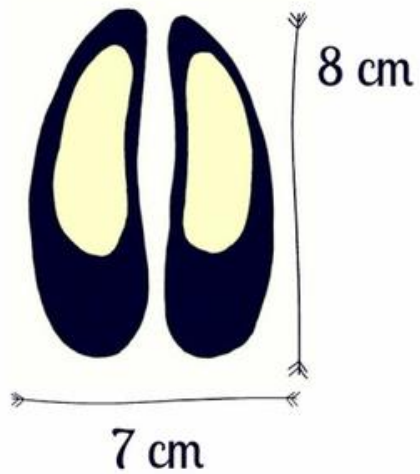

TROPY SARNY NA
GRZĄSKIM GRUNCIE

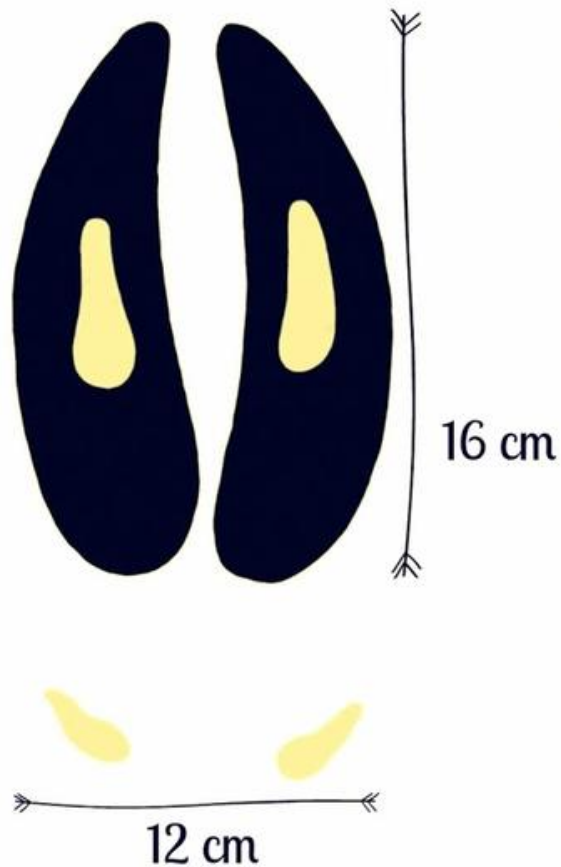

TROPY SARNY IDĄCEJ PO ŚNIEGU

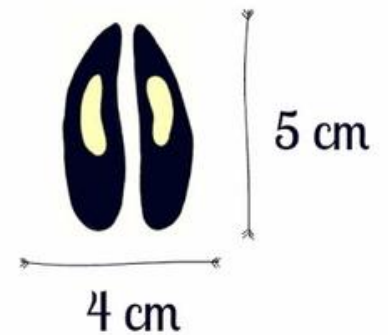
Jeleń

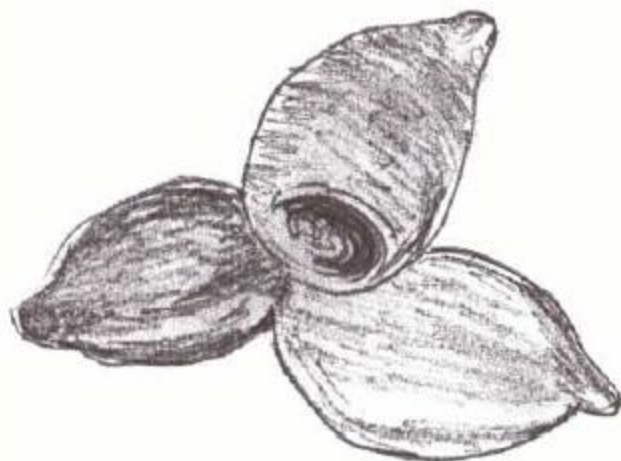
Łoś

Sarna

ODCHODY SARNY

Odchody sarny są walcowate, mają 10-16 mm długości i 7-10 mm grubości.

Zimą mogą być zakończone małym ostrym czubkiem.

Ich kolor jest ciemny, prawie czarny lub ciemnobrązowy, gdy są świeże błyszczą.

2.3. DANIEL (parzystokopytne z rodziny jeleniowatych)

Budowa ciała:

- masywny tułów, krótkie mocne nogi,
- długość ciała od 130-150 cm,
- wysokość w kłębie ok. 105 cm,
- waga samców (byków) od 65 kg do 80 kg,
- waga samic (łai) od 30 kg do 50 kg,
- zmienne ubarwienie, czerwono-brunatne z białymi plamami w podłużnych rzędach, zimą umaszczenie przybiera barwę ciemno-popielatą na grzbiecie widoczna ciemna smuga
- w wieku 11-12 miesięcy u danieli pojawia się pierwsze poroże (łopaty), natomiast samice nie mają poroża.

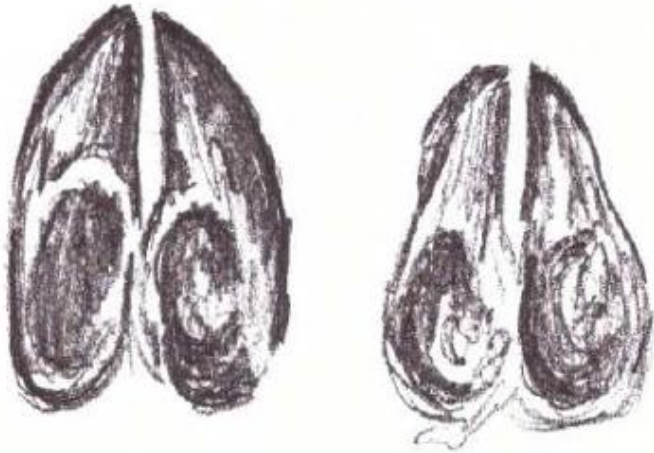

Występowanie: Daniele zasiedlają przede wszystkim lasy, bory sosnowe, dębowe lub brzozy, pola oraz łąki.

Pożywienie: mieszany pokarm z przewagą traw, młode pędy drzew i krzewów, żołędzie, bukiew, kasztany, jabłka, jagody.

Rozród: Gody (bekowisko) trwają w październiku i listopadzie, ciąża trwa około 230 dni.

TROPY DANIELI

RACICA DANIELA PRZEDNIA I TYLNA

TROPY DANIELI NA PODŁOŻU

TROPY DANIELI
POZOSTAWIANE NA ŚNIEGU

ODCHODY DANIELI

Odchody danieli podobne są do odchodów sarny, są bardziej okrągłe.

2.4 JELEŃ (parzystokopytne z rodziny jeleniowatych)

Budowa ciała:

- jednolite ubarwienie u dorosłych osobników, latem umaszczenie koloru brązowopłowe do rudego, zimą przybiera szarawe barwy,
- długość ciała od 175 cm do 265 cm,
- wysokość w kłębie od 75 cm do 140 cm,
- waga od 68 kg do 210 kg,
- jelenie charakteryzują się dużym porożem, które zrzucane jest na przełomie lutego i marca.

Występowanie: zasiedla głównie lasy iglaste, liściaste i mieszane, powierzchnie trawiaste, łąki, pastwiska.

Pożywienie: zioła, krzewinki, pędy, kora, owoce i liście drzew i krzewów.

Rozród: gody (rykowisko) trwają w drugiej połowie września, ciąża trwa do 238 dni, łanie rodzą najczęściej jedno cielę w roku.

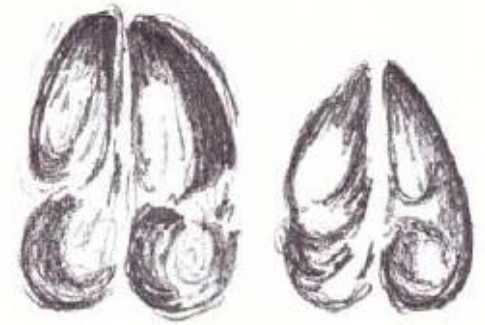
TROPY JELENIA

JELEŃ W STĘPIE I W GALOPIE

TROPY JELENIA NA ŚNIEGU

TROPY POZOSTAWIANE PRZEZ
JELENIA – BYKA I SAMICĘ

TROP JELENIA NA PODŁOŻU

ODCHODY JELENIA

Odchody jeleni są podobne do odchodów sarny. Ich kształt również jest „bobkowaty” natomiast ich wielkość jest większa niż u saren.

2.5. DZIKI (parzystokopytne z rodziny świniowatych)

Budowa ciała:

- krępy tułów, duża wydłużona głowa, muskularna szyja,
- silne średniej długości nogi,
- ciało pokryte tzw. szczeciną – twarde elastyczne włosy ciemnego koloru.

Występowanie: wszystkie rodzaje lasów, głównie lasy mieszane, mokradła, bagna, pola uprawne.

Pożywienie: rośliny uprawne, bezkręgowce, owady, mięczaki itp.

Rozród: ruja (huczka) przypada na jesień i zimę, ciąża trwa do 120 dni, młode przychodzą na świat w marcu, kwietniu i maju.

TROPY ZWIERZINY ŁOWNEJ - DZIK

TROP DZIKA W STĘPIE

TROPY DZIKA NA ŚNIEGU

TROP DZIKA NA GLEBIE

ODCHODY DZIKA

Odchody dzika są kilkuczłonowe. Można odróżnić odchody dzika od odchodów innych zwierząt przede wszystkim grubością.

Odchody dzika różnią się znacznie od odchodów zwierząt kopytnych, tworzą dość duże bryły, z których jedna jest zwykle największa.

Składają się one z mocno przylegających do siebie elementów.

Mają ok. 7 cm grubości i 10 cm długości.

Z czasem kolor ich staje się szary, a grudy wysychają i rozpadają się na mniejsze elementy.

Na wiosnę lub na początku lata mogą mieć papkowatą konsystencję.

PORÓWNANIE TROPÓW ZWIERZINY ŁOWNEJ

1

1. JELEŃ
3. SARNA

2

2. DANIEL
4. DZIK

3

4

ŚLADY TYLNYCH
RACIC W GALOPIE

1. JELEŃ

2. DZIK

3. SARNA

Charakterystyka odpowiedzialności Skarbu Państwa za szkody wyrządzone przez zwierzęta objęte ochroną gatunkową i całorocznym okresem ochronnym

ODPOWIEDZIALNOŚĆ SKARBU PAŃSTWA

Żubr

Bison bonasus

Wilk

Canis lupus

Ryś

Linx linx

Niedźwiedź

Ursus arctos

Bóbr

Castor fiber

Łoś

Alces alces

TROP ŻURAWIA

ZASADY OGÓLNE SZACOWANIA SZKÓD ŁOWIECKICH

Szacowanie szkód łowieckich jest procesem złożonym i wymaga od szacującego dużej wiedzy rolniczej, oraz niezbędnego doświadczenia. W celu dokonania prawidłowego oszacowania i wyceny szkody należy kierować się procedurą postępowania, która przewiduje następujące etapy:

Zgłoszenie szkody

Poszkodowany (nie może to być zgłoszenie zbiorowe, np. przez samorząd rolniczy) zgłasza szkodę w formie pisemnej osobie uprawnionej do przyjmowania zgłoszeń (informacje o takiej osobie można uzyskać w urzędzie gminy lub izbie rolniczej)

- w terminie 3 dni od dnia jej stwierdzenia,
- a w przypadku szkód wyrządzonych przez dziki na łąkach i pastwiskach poza okresem wegetacyjnym – w terminie umożliwiającym szacowanie szkody przed doprowadzeniem uszkodzonego obszaru do stanu pierwotnego przed rozpoczęciem wegetacji.

Ze względów dowodowych najlepiej wysłać zgłoszenie listem poleconym lub złożyć osobiście, za potwierdzeniem na kopii.

Zgłoszenie szkody

Przepisy nie określają, jak ma wyglądać to zgłoszenie – praktycznie, poza danymi adresowymi, wniosek powinien zawierać stwierdzenie „zgłaszam szkodę...” a następnie określenie:

- daty powstania szkody,
- przypuszczalnego gatunku, który szkodę wyrządził,
- miejsca wystąpienia szkody (nr działki, nr obrębu geodezyjnego),
- rodzaju uprawy lub płodu rolnego,
- opisu szkody i jej rozmiaru (m², % uszkodzenia, ton, kg);

..... dnia roku
(miejscowość, data)

.....
(imię i nazwisko/ nazwa)

.....
(adres zamieszkania/siedziby)

.....
(numer telefonu)

Do:

.....
(określenie adresata wniosku *)

.....
(dane adresowe)

WNIOSEK o szacowanie szkód łowieckich

Jako właściciel, posiadacz, pełnomocnik " zgłaszam szkodę łowiecką wyrządzoną przez jelenie,
samy, dziki " w uprawie rolnej położonej w,
(podać rodzaj uprawy) (podać miejscowość)
na działce, działkach **: o powierzchni,
(podać nr działki) (powierzchnia całkowita działki)

.....
(podpis zgłaszającego)

POUCZENIE:

* - adresat wniosku:

1. dzierżawca albo zarządca obwodu łowieckiego, na terenie którego wystąpiła szkoda - w przypadku szkód wyrządzonych przez dziki, jelenie, daniela i samy, na obszarach obwodów łowieckich polnych i leśnych
2. przedstawiciel Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe - w przypadku szkód wyrządzonych przez zwierzęta łowne objęte całoroczną ochroną (łoś), na obszarach obwodów łowieckich leśnych,
3. przedstawiciel zarządu województwa – w przypadku szkód wyrządzonych przez zwierzęta łowne objęte całoroczną ochroną (łoś) na obszarach obwodów łowieckich polnych oraz obszarach niewchodzących w skład obwodów łowieckich oraz dziki, jelenie, daniela i samy na obszarach niewchodzących w skład obwodów łowieckich

** - niepotrzebne skreślić

Zgłoszenie szkody

- Opis szkody nie ma formalnego znaczenia z punktu widzenia procedury szacowania jednak na etapie sprawy sądowej staranność przy sporządzeniu tego opisu jest argumentem na korzyść rolnika;
- Do wniosku można dołączyć materiał graficzny, np. nagranie video zniszczonego fragmentu pola lub zdjęcia;
- Powtarzające się w okresie wegetacyjnym szkody na danej uprawie można zgłaszać dowolną ilość razy (oczywiście kierując się zdrowym rozsądkiem i kalendarzem rolniczym).

Szacowanie wstępne (ogłędziny)

Powinno nastąpić w ciągu 7 dni od dnia zgłoszenia szkody.

Dzierżawca lub zarządca obwodu łowieckiego zawiadamia poszkodowanego oraz przedstawiciela wojewódzkiego ośrodka doradztwa rolniczego o terminie oględzin albo szacowania ostatecznego:

- pisemnie,
- za pośrednictwem poczty elektronicznej,
- przez krótkie wiadomości tekstowe (SMS).

Szacowanie wstępne (ogłędziny)

Skład zespołu szacującego:

- Przedstawiciel dzierżawcy lub zarządcy obwodu łowieckiego,
- Poszkodowany lub jego pełnomocnik,
- Przedstawiciel wojewódzkiego ośrodka doradztwa rolniczego,
- Zespół, może przybrać osobę trzecią do pomocy przy wykonywaniu czynności związanych z szacowaniem szkody, w szczególności takich jak wykonywanie pomiarów.

Na pisemny wniosek członka zespołu, o którym mowa, w ogłędzinach lub szacowaniu ostatecznym w trybie odwoławczym, może również brać udział przedstawiciel właściwej ze względu na miejsce wystąpienia szkód izby rolniczej (art. 46d.5.).

Nieobecność któregokolwiek z członków zespołu nie wstrzymuje dokonania szacowania szkód.

Szacowanie wstępne (ogłędziny)

TERMINY ZAWIADAMIANIA CZŁONKÓW ZESPOŁU

Dzierżawca albo zarządca obwodu łowieckiego

3 dni

Rolnika

3 dni

wojewódzki Ośrodek Doradztwa Rolniczego

Szacowanie wstępne (oględziny)

Szacowania wstępnego nie dokonuje się w przypadku szkód:

- w płodach rolnych;
- wyrządzonych przez dziki na łąkach i pastwiskach;
- w uprawach, jeżeli szkoda powstała i została zgłoszona bezpośrednio przed sprzętem uszkodzonej uprawy lub w jego trakcie.

Szacowanie wstępne (oględziny)

Podczas oględzin ustala się:

- gatunek zwierzyny, która spowodowała szkodę,
- rodzaj, stan i jakość uprawy,
- obszar całej uprawy,
- szacunkowy obszar uprawy, która została uszkodzona,
- szacunkowy procent zniszczenia uprawy na uszkodzonym obszarze.

Szacowanie wstępne (ogłędziny)

- Pełnomocnik rolnika musi mieć upoważnienie na piśmie (najlepiej potwierdzone przez notariusza) ale nie dotyczy to małżonków, którzy mogą swobodnie wykonywać te uprawnienia w ramach tzw. zwykłego zarządu.
- Rolnik nie ma obowiązku uczestniczyć w oględzinach jednak ze względu na ewentualne postępowanie sądowe należy unikać takich sytuacji.

Szacowanie wstępne (ogłędziny)

- Z oględzin sporządza się protokół wg urzędowego wzoru;
- Rolnik może nie podpisać protokołu lub wnieść do niego uwagi. Z prawa tego należy bezwzględnie skorzystać, w razie potrzeby.
- W przypadku szkód całkowitych, szacowanie wstępne jest jednocześnie szacowaniem ostatecznym, umożliwiającym dokonanie wyceny szkody.

Szacowanie ostateczne

- Następuje najpóźniej na dzień przed zbiorem uszkodzonej lub zniszczonej uprawy.
- Poszkodowany obowiązany jest powiadomić szacującego na 7 dni przed planowanym zbiorem uszkodzonych upraw
- Ze względów dowodowych należy takie zawiadomienie sporządzić na piśmie i przesłać pocztą z awizem lub uzyskać potwierdzenie.
- Jeśli zbiór danej rośliny nastąpi po upływie 14 dni od terminu zakończenia zbiorów określonym odpowiednią uchwałą sejmiku wojewódzkiego – odszkodowanie nie przysługuje.

Szacowanie ostateczne

Podczas ostatecznego szacowania ustala się:

- gatunek zwierzyny, która spowodowała szkodę,
- rodzaj uprawy lub płodu rolnego;
- stan i jakość uprawy lub jakość płodu rolnego,
- obszar całej uprawy lub szacunkową masę zgromadzonego płodu rolnego;
- obszar uprawy, która została uszkodzona lub szacunkową masę uszkodzonego płodu rolnego;
- procent zniszczenia na uszkodzonym obszarze,
- plon z 1 ha lub szacunkową masę uszkodzonego płodu rolnego;
- rozmiar szkody;
- wysokość odszkodowania.

Ocena stanu uprawy

Aktualny w momencie oględzin stan plantacji uwarunkowany m.in.:

- wykonanymi zabiegami agrotechnicznymi,
- anomaliami rozwojowymi spowodowanymi czynnikami niezależnymi od poszkodowanego,
- warunkami atmosferycznymi.

Skala - stan uprawy

1 – bardzo zły

2 - zły

3 - średni

4 - dobry

5 - bardzo dobry

Ocena jakości uprawy

Uwzględnia potencjalne możliwości plonowania:

- w oparciu o daną fazę rozwoju roślin,
- przy istniejących w danym sezonie wegetacyjnym warunkach środowiskowych i klimatycznych.

Skala - jakość uprawy

1 – bardzo zła

2 - zła

3 - średnia

4 - dobra

5 - bardzo dobra

Ocena jakości płodu rolnego

W oparciu o cechy zewnętrzne, takie jak m.in.:

- wielkość,
- barwa,
- kształt,
- zapach,
- stan fitosanitarny,
- ślady żerowania owadów.

Skala - jakość płodu rolnego

1 – bardzo zła

2 - zła

3 - średnia

4 - dobra

5 - bardzo dobra

10 zasad sporządzania protokołu oględzin i szacowania szkody

1. Wszystkie pola w protokole powinny być wypełnione w sposób czytelny.
2. Sformułowania w protokole powinny być jednoznaczne i rzeczowe.
3. Sporządza się szkic sytuacyjny uszkodzonej uprawy.
4. Należy dokładnie opisać stan i jakość uprawy/jakość płodu rolnego.
5. Obszar całej uprawy, powierzchnie zredukowaną należy podawać w ha.
6. Plon należy określać w dt z 1 ha.
7. Członkowie zespołu podpisują czytelnie protokół.
8. Członkowie zespołu mają prawo wnieść zastrzeżenia do protokołu wraz z uzasadnieniem.
9. W protokole umieszcza się informację o braku zastrzeżeń albo o wniesionych zastrzeżeniach.
10. Protokół sporządza się w trzech jednobrzmiących egzemplarzach po jednym dla każdego członka zespołu.

Wypłata odszkodowania

W ciągu 30 dni od dnia sporządzenia protokołu z szacowania ostatecznego, od którego nie wniesiono odwołania.

Wysokość odszkodowania

$$O \text{ (zł)} = P_u \text{ (ha)} \times S_z \text{ (\%)} \times P_l \text{ (t/ha)} \times C_s \text{ (zł/t)} - K_n$$

O – odszkodowanie

P_u – uszkodzona powierzchnia (ha)

S_z – szacunkowa utrata plonu na uszkodzonej powierzchni (%)

P_l – wielkość plonu (t/ha)

C_s – cena skupu lub cena rynkowa (zł/t)

K_n – koszty nieponiesione na zbiór, transport, przechowywanie, przygotowanie do sprzedaży, itd.

Redukcja odszkodowania za szkody całkowite

Przy ostatecznym szacowaniu szkód całkowitych (konieczna likwidacja plantacji) odszkodowanie ustala się, jeżeli szkoda powstała:

- w okresie do dnia **30 kwietnia** — w wysokości **30%**,
- w okresie od dnia **1 maja do dnia 25 maja** — w wysokości **50%**,
- w okresie po dniu **25 maja** — w wysokości **85%**
teoretycznej wartości plonu możliwego do uzyskania na uszkodzonej powierzchni

Szkody w oziminach

- Wstępne szacowanie jesienią,
- Ostateczne szacowanie wiosną po ruszeniu wegetacji lub jeśli rolnik nie zdecyduje się na wprowadzenie uprawy zamiennej – przed zbiorem,
- Ujemne skutki przezimowania

Odszkodowania za szkody na UZ

- Bardzo uciążliwe i najczęściej wielokrotne w ciągu roku szkody wyrządzane przez dziki;
- Zgodnie z Rozporządzeniem odmienny tryb szacowania szkód;
- Odszkodowanie ustala się tylko na koniec okresu wegetacji, tj, jesienią;
- Odszkodowanie składa się z tzw. części plonowej (wartość utraconego plonu masy zielonej lub siana) oraz z rekompensaty kosztów doprowadzenia uszkodzonej powierzchni do stanu pierwotnego, czyli najczęściej zasiewu traw.

Kilka odszkodowań z tego samego pola

- Szkody z ozimin i upraw zamiennych
- Szkody wtórne

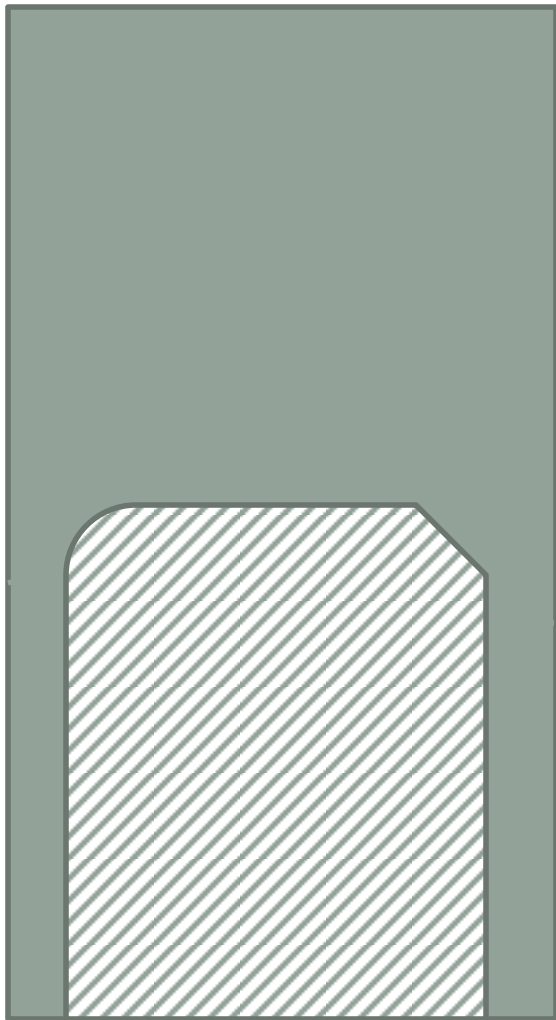
Odszkodowania za szkody wyrządzone przez zwierzęta wymienione w Ustawie o ochronie przyrody

- Procedura postępowania przy likwidacji takich szkód jest inna niż w przypadku Prawa Łowieckiego. Ustalają ją wojewodowie – szczegółowych informacji udzielają wydziały ochrony środowiska i rolnictwa. Zgłoszeń szkód dokonuje się niezwłocznie po ich stwierdzeniu (nie ma terminu) na specjalnych wnioskach, gdzie podaje się m.in. numery ewidencyjne działek, numery ewidencyjne zwierząt, a w przypadku szkód wyrządzonych przez bobry w stawach – także numer pozwolenia wodnoprawnego.
- Zgłoszeń dokonuje się do właściwego nadleśnictwa a w przypadku szkód bobrowych – do urzędu wojewódzkiego. Podstawą podpisania ugody cywilnej jest udokumentowanie faktu wystąpienia szkody w terenie oraz wycena szkody przez biegłych, z którymi wojewoda zawarł porozumienie.

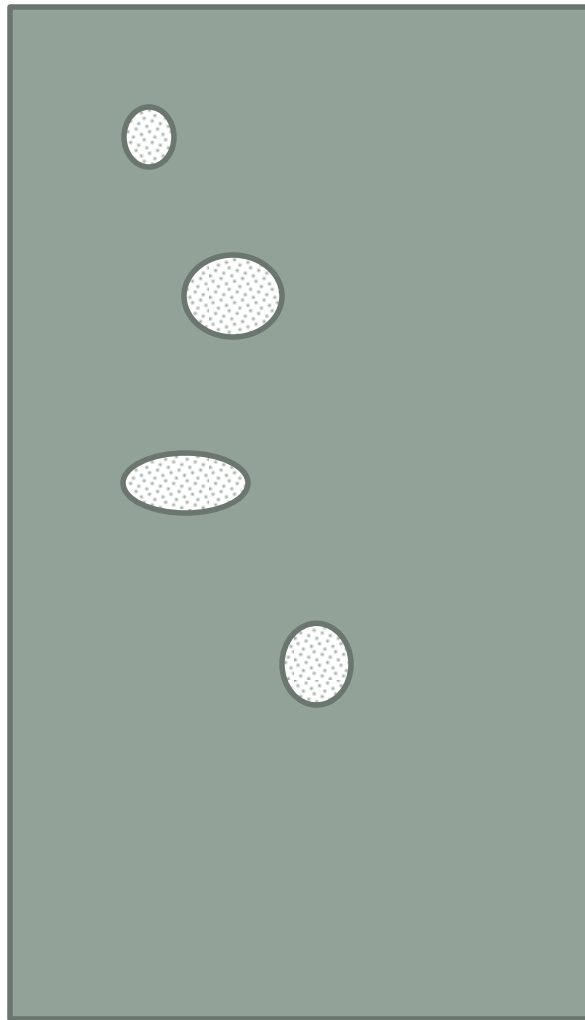
Metody szacowania strat

- Metoda zniszczeń punktowych
- Metoda zniszczeń gniazdowych
- Metoda zniszczeń punktowo-gniazdowych
- Metoda bezpośredniej różnicy w plonie
- Metoda kompromisu

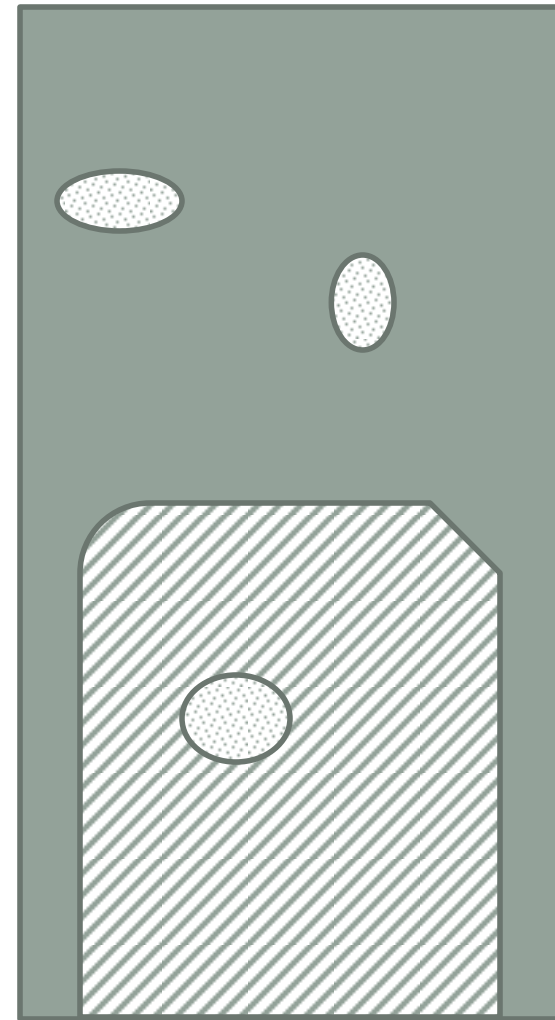
Metody szacowania strat

zniszczenia punktowe

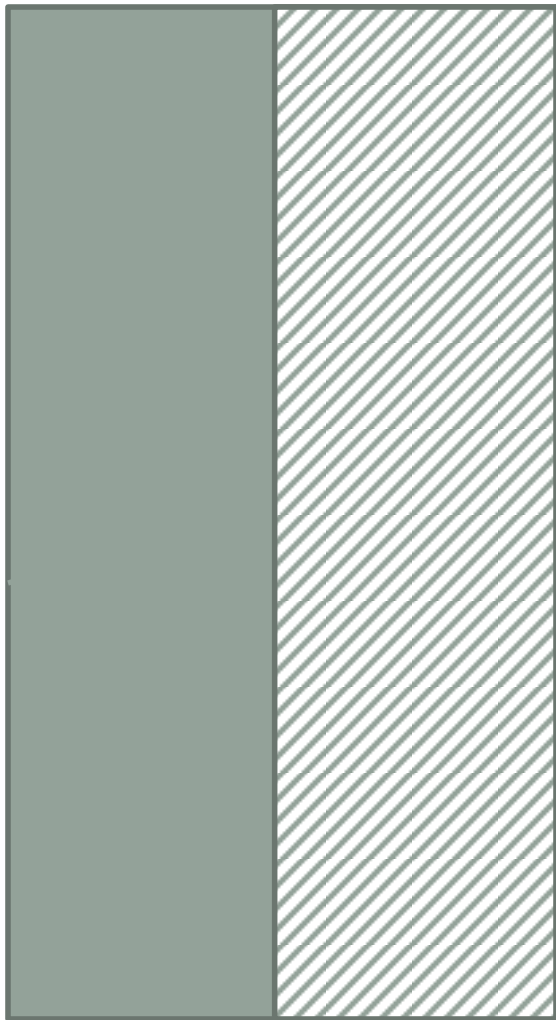

zniszczenia gniazdowe

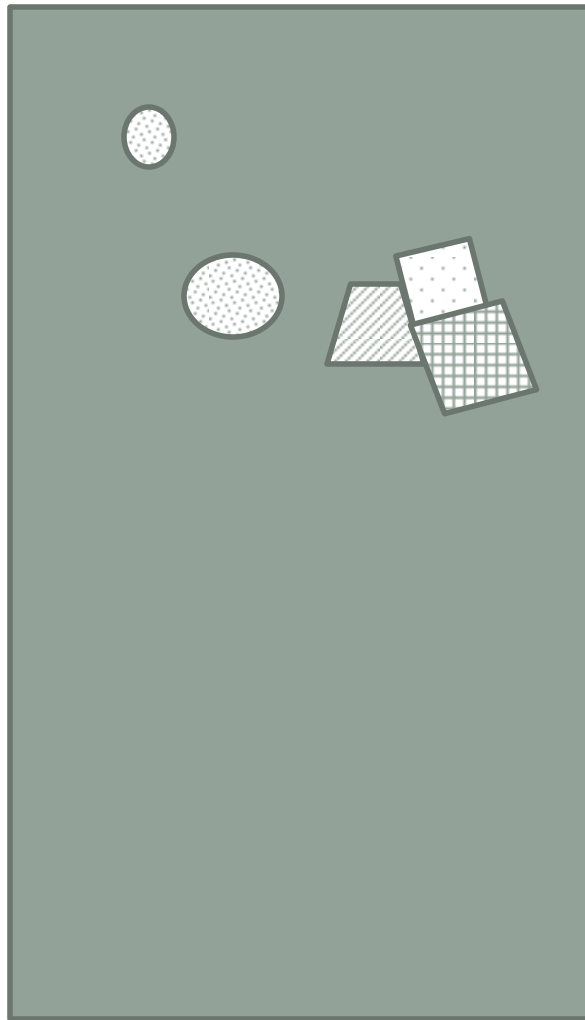

zniszczenia
punktowo-gniazdowe

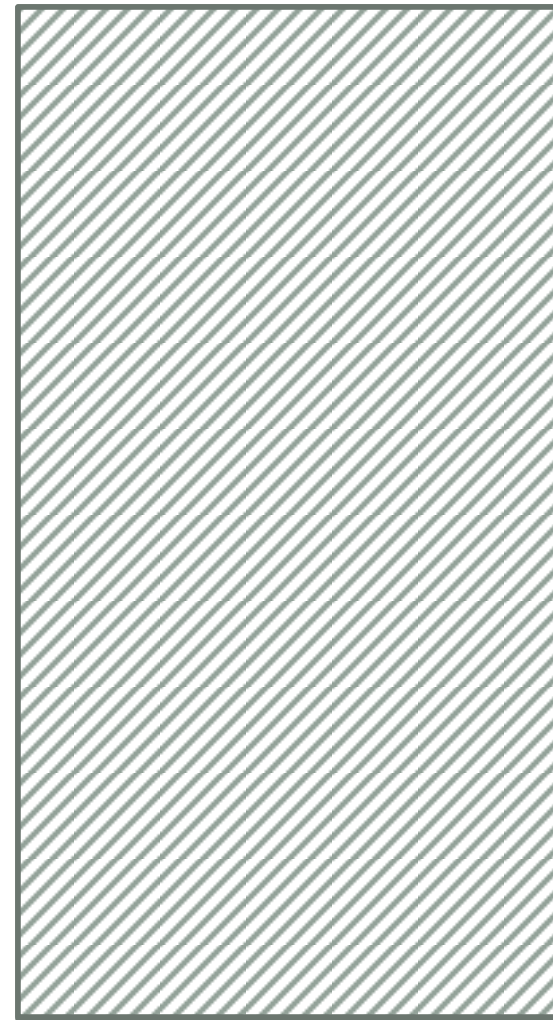
Metody szacowania strat

Metoda bezpośredniej różnicy w plonie

zniszczenia gniazdowe - złożone

zniszczone cała uprawa

Ustalenie uszkodzonej powierzchni uprawy

Obszar całej uprawy ustala się:

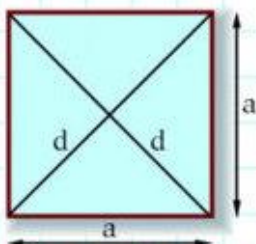
1. **przez jej pomiar taśmą mierniczą, kołem pomiarowym, dalmierzem nitkowym lub dalmierzem laserowym;**
2. na podstawie danych dotyczących pola powierzchni działki ewidencyjnej zawartej w ewidencji gruntów i budynków;
3. **przy użyciu odbiorników Globalnych Systemów Nawigacji Satelitarnej (GNSS);**
4. **przy wykorzystaniu danych zawartych w systemach informacji przestrzennej (GIS);**
5. **na podstawie zdjęć wykonanych z bezzałogowych statków powietrznych (dronów).**

Ustalenie uszkodzonej powierzchni uprawy

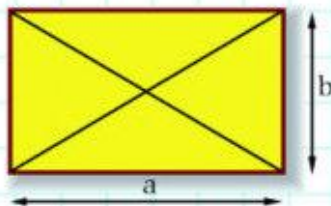
Ustalenie uszkodzonej powierzchni uprawy

KWADRAT

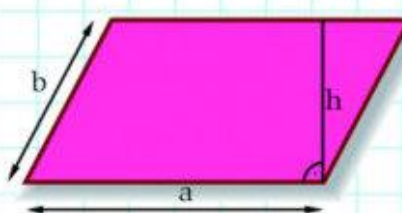
Obwód $L_{\square} = 4a$
Pole $P_{\square} = a^2$
Pole $P_{\square} = \frac{1}{2}d^2$

PROSTOKĄT

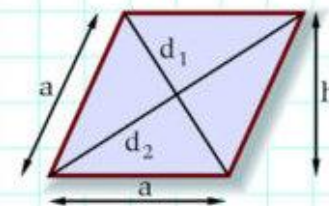
Obwód $L_{\square} = 2(a+b)$
Pole $P_{\square} = ab$

ROWNOLEGŁOBOK

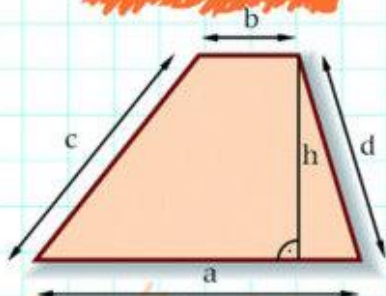
Obwód $L_{\square} = 2(a+b)$
Pole $P_{\square} = ah$

ROMB

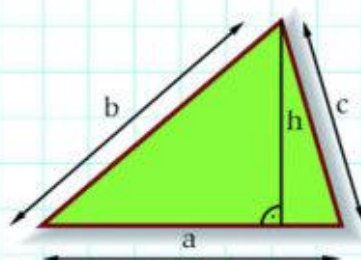
Obwód $L_{\square} = 4a$
Pole $P_{\square} = ah$
Pole $P_{\square} = \frac{1}{2}d_1d_2$

TRAPEZ

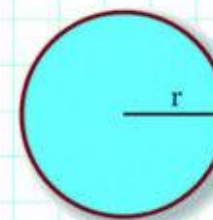
Obwód $L_{\Delta} = a+b+c+d$
Pole $P_{\Delta} = \frac{1}{2}(a+b)h$

TROJKAĆ

Obwód $L_{\Delta} = a+b+c$
Pole $P_{\Delta} = \frac{1}{2}ah$

KOŁO

Obwód $L_{\circ} = 2\pi r$
Pole $P_{\circ} = \pi r^2$

Ustalenie uszkodzonej powierzchni uprawy

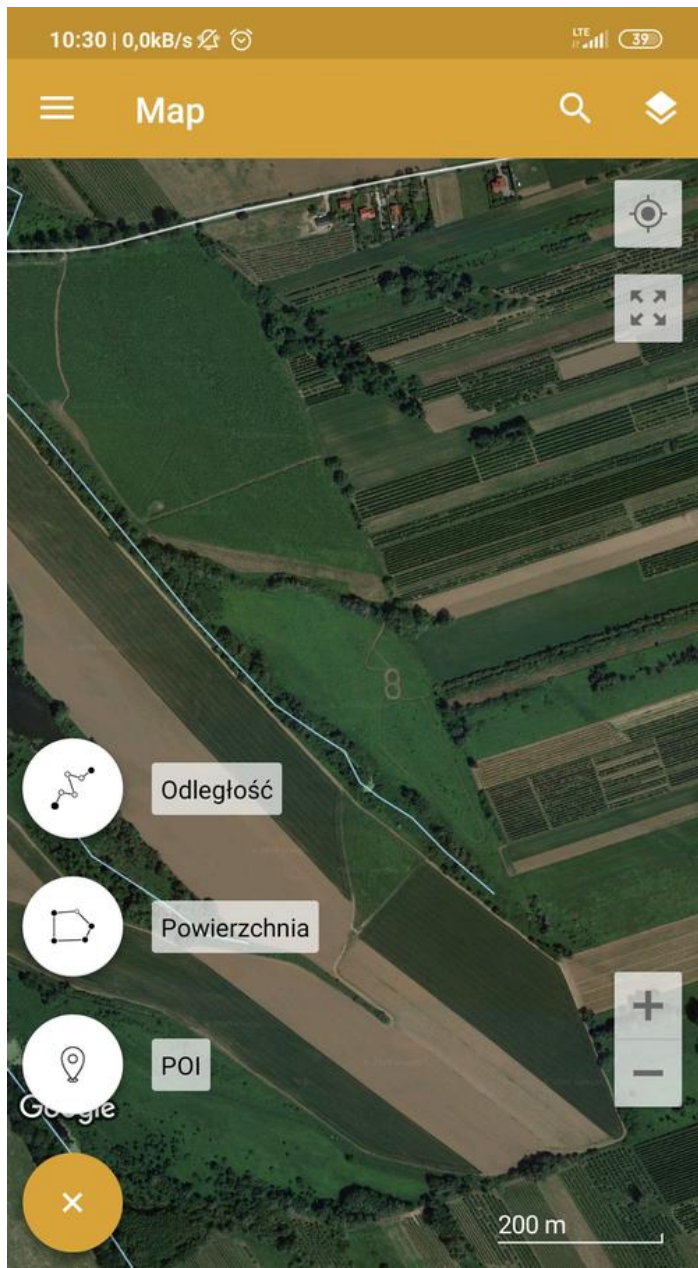
The screenshot displays a web-based geospatial application interface. The browser address bar shows the URL: http://mapy.geoportal.gov.pl/imap/?gmap=gp0&actions=acShowServices_KATASTER. The page title is "Geoportal 2 | iMap".

The main map area shows an aerial view of agricultural land with red lines indicating parcel boundaries. A data popup window is open, displaying the following information:

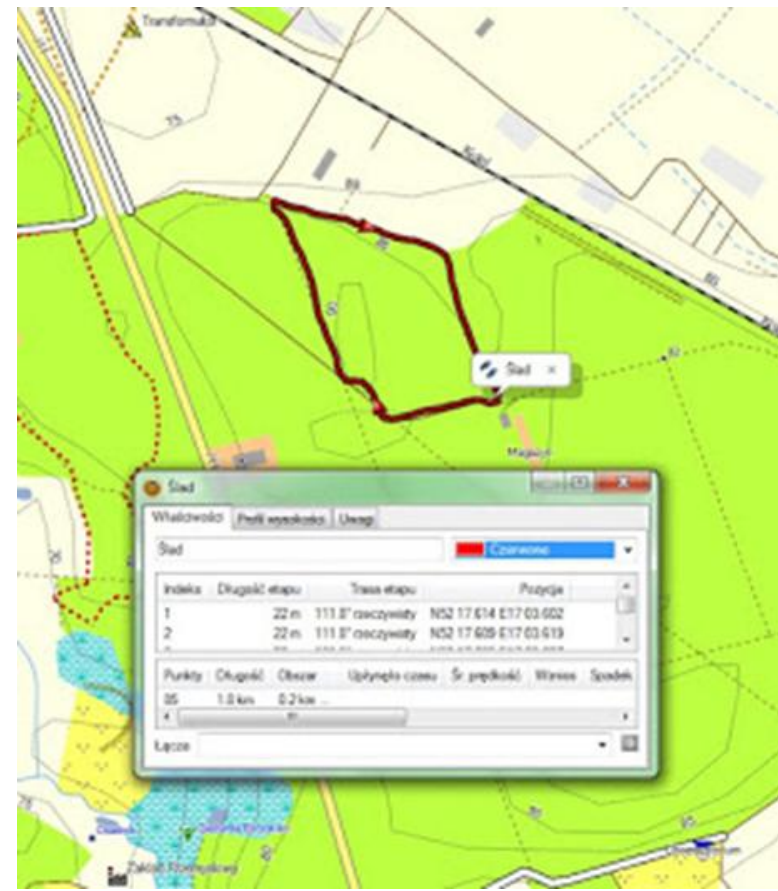
- GO: Działki ewidencyjne
- 102006_2.0021.188**
- Numer działki
- 102006_2.0021.188**
- Powierzchnia [m²]
- 10529**
- TERYT
- 1020062**
- Województwo
- łódzkie**
- Powiat
- zgierski**
- Gmina
- Ozorków**

A search bar is visible in the top right corner with the text "Szukaj" and a search button. The map includes a scale bar at the bottom right and various navigation controls on the left side.

Ustalenie uszkodzonej powierzchni uprawy

GPS Fields Area Measure PRO

Ustalenie obsady roślin

- Metoda ramkowa
- np. miarka 0,5 m x 0,5 m ma powierzchnię 0,25 m², czyli policzona liczba roślin x 4 daje obsadę roślin na 1 m²
- ma zastosowanie przy uprawach wysiewanych w wąskie rzędy, np. zbożach, rzepaku czy niektórych strączkowych

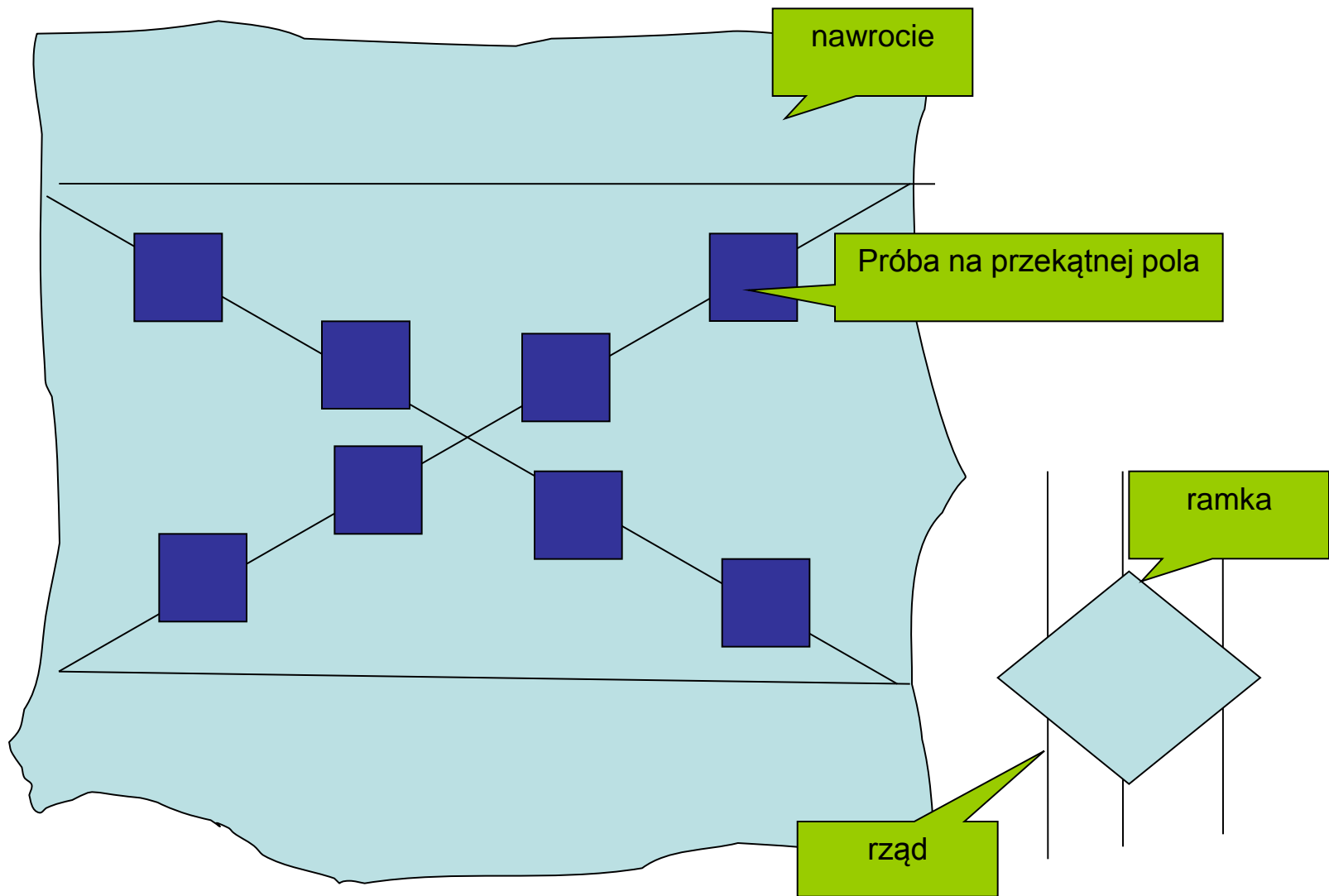

Ustalenie obsady roślin

- Metoda rzędowa
- Szczególnie przydatna w uprawach szerokorzędowych, np. kukurydzy, ziemniakach, burakach cukrowych, itd.
- Najpierw należy zmierzyć odległość między rzędami roślin, np. dla zbóż może to być 12,5 cm,
- Następnie dzielimy $10\ 000\text{ cm}^2$ (czyli 1 m^2) przez zmierzoną wartość i otrzymujemy długość rzędu odpowiadającą 1 m^2
- Np.: $10\ 000\text{ cm}^2 : 12,5\text{ cm} = 800\text{ cm}$, czyli licząc rośliny na 2 mb rzędu otrzymujemy wynik równy obsadzie na $0,25\text{ m}^2$

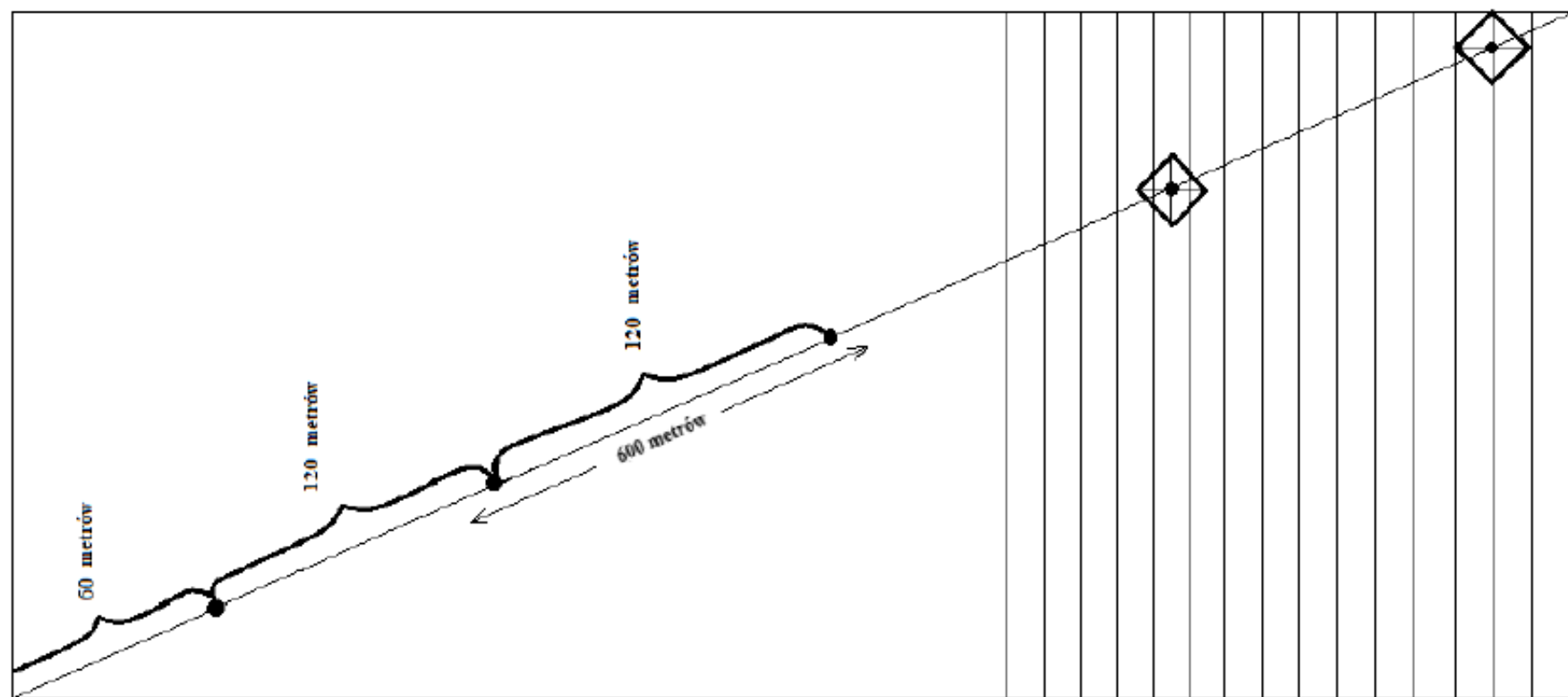

SPOSÓB WYZNACZANIA PRÓB

Metody ustalania miejsc do wykonywania pomiarów

- Metoda wzdłuż najdłuższej przekątnej pola

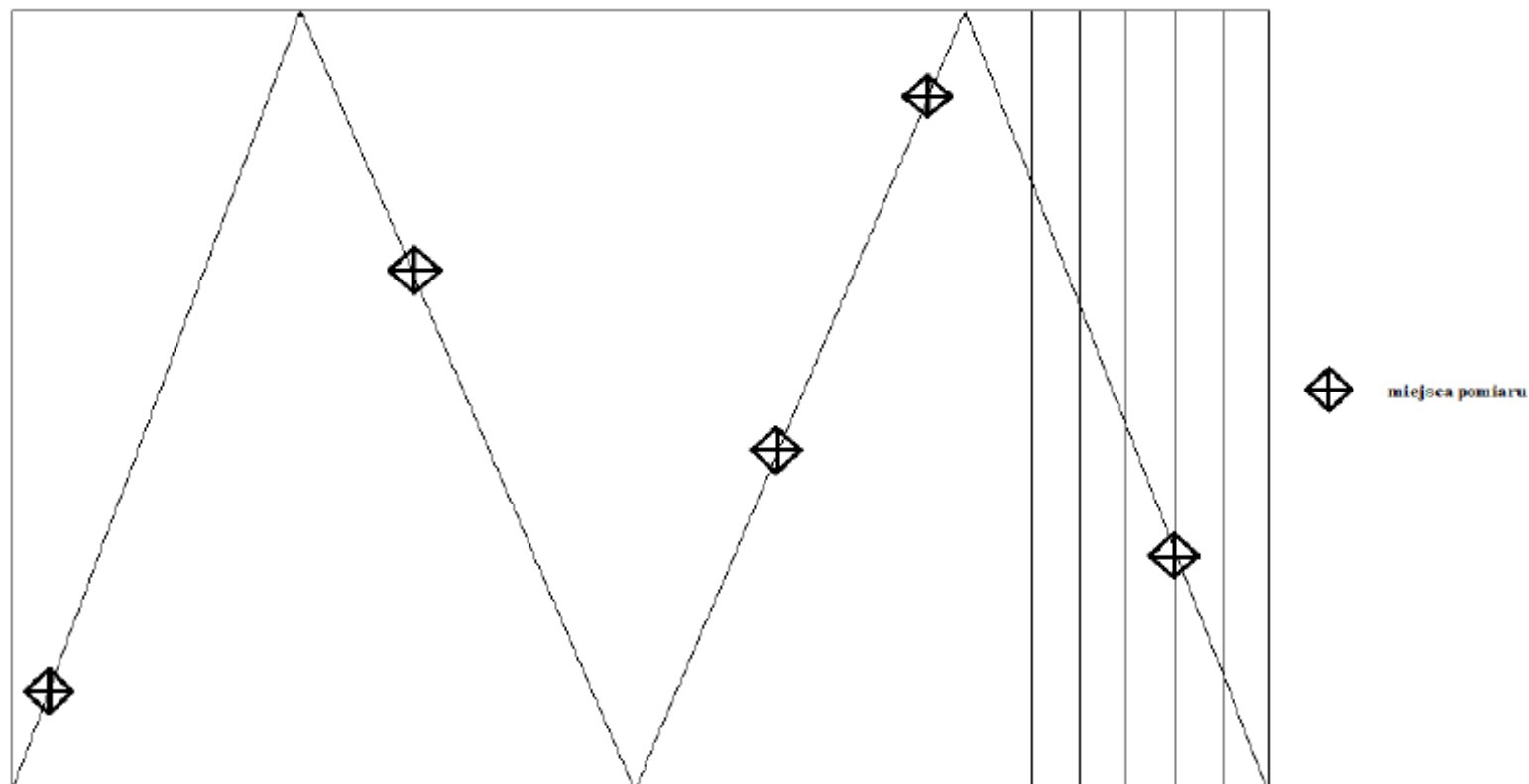
● punkty, w których powinien znaleźć się środek nałożonej ramy metrowej

◆ nałożona rama

SCHEMAT WYZNACZANIA PUNKTÓW DO POMIARU METODĄ NAJDŁUŻSZEJ PRZEKĄTNEJ

Metody ustalania miejsc do wykonywania pomiarów

- Metoda zakosów

SCHEMAT WYZNACZANIA PUNKTÓW DO PRZEPROWADZANIA POMIARÓW METODĄ ZAKOSÓW

Ilość prób pobieranych podczas szacowania szkód.

Liczba hektarów	Ilość prób
20	14
30	15
40	16
50	17

Na każde rozpoczęte 10 hektarów będziemy wykonywać 1 próbę.

Liczba hektarów	Ilość prób
1	4
2	5
3	6
4	7
5	8
6	9
7	10
8	11
9	12
10	13

Ustalenie obsady roślin

- Niezależnie od metody, pomiary należy dokonać w kilku miejscach pola, a otrzymane wyniki uśrednić !
- Odrębnie należy policzyć rośliny porażone przez choroby, szkodniki, niewykształcone lub uszkodzone z innych przyczyn – *ważne jest, żeby roślin takich nie zaklasyfikować błędnie jako uszkodzone przez zwierzynę*

Szkoda w obsadzie roślin

PRZYKŁAD

obsada na nieuszkodzonej części pola – 500 szt./m²

obsada na uszkodzonej części pola – 200 szt./m²

Strata obsady: 500 szt./m² – 200 szt./m² = 300 szt./m²

100% - 500 szt./m²

S% - 300 szt./m²

$$S\% = (1 - 200:500) \times 100$$

$$S\% = (1 - 0,4) \times 100$$

$$S = 60\%$$

$$S = \frac{100 * 300}{500} = 60\%$$

Obniżenie obsady o **60%**

Szkoda w obsadzie roślin

UWAGA !!!

- W przypadku większości roślin uprawnych procent zmniejszenia obsady nie jest równoznaczny z procentem rzeczywistego zmniejszenia plonu, w szczególności we wczesnych fazach rozwojowych.
- Rośliny mając do dyspozycji większą powierzchnię życiową są w stanie częściowo kompensować niższą obsadę.
- Np. plon ziarna zbóż warunkowany jest nie tylko liczbą kłosów na jednostkę powierzchni, ale także liczbą ziaren w kłosie i MTZ, ponadto posiadają zdolność regulacji zagęszczenia łanu w czasie krzewienia.

USTALENIE WYSOKOŚCI ODSZKODOWANIA

Krok pierwszy:

ustalenie powierzchni zredukowanej (P_{zred})

P_{zred} - *wyliczona matematycznie teoretyczna powierzchnia na której zniszczenia wynoszą 100%*

$$P_{zred} = P_{uszk} \times U$$

P_{uszk} – Powierzchnia uszkodzona

U – stopień uszkodzenia uprawy (straty plonu) w %

PRZYKŁAD

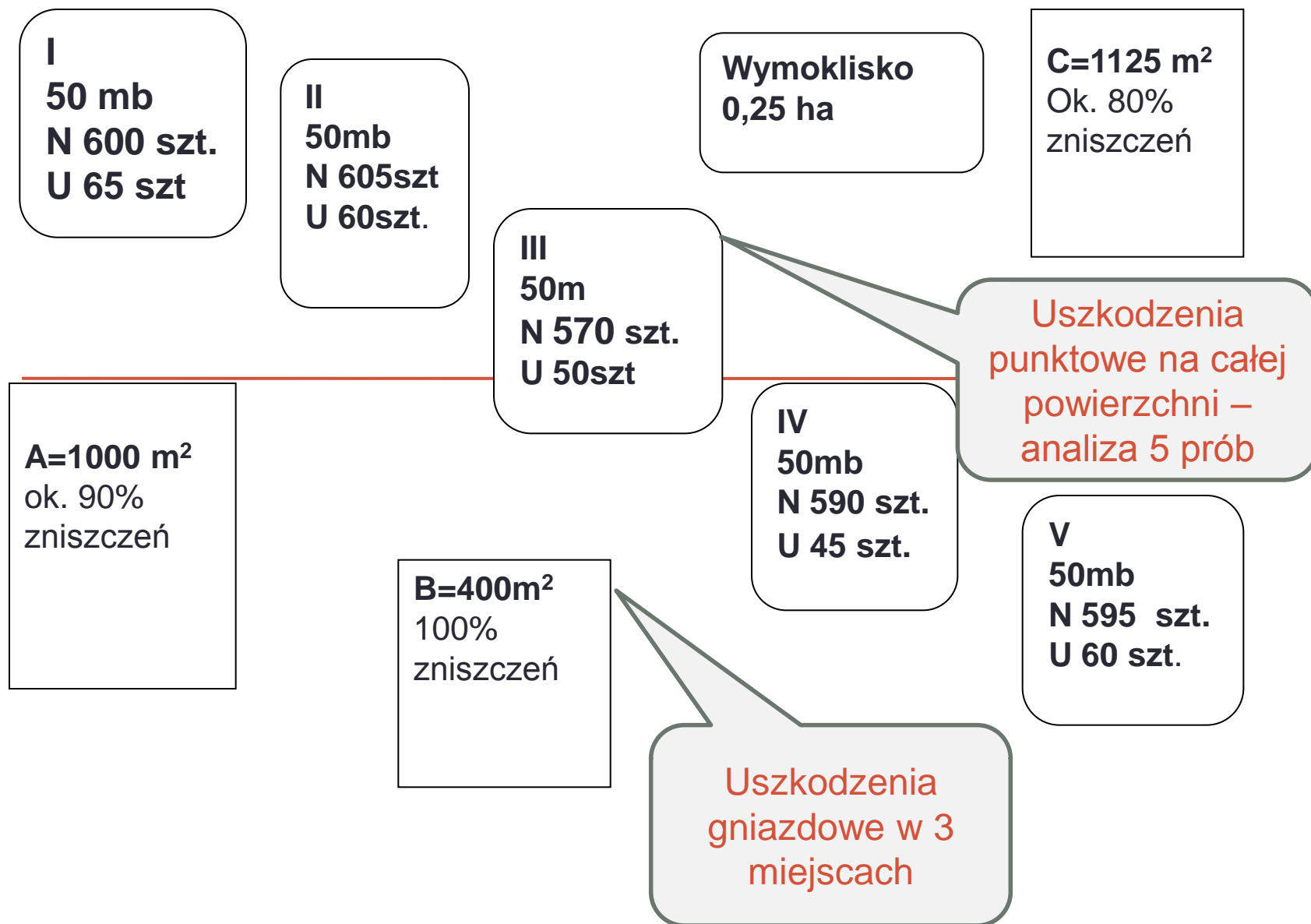
W uprawie pszenicy ozimej o całkowitej powierzchni 5 ha, zostały w 50% uszkodzone 2 ha uprawy.

$$P_{\text{zred}} = P_{\text{uszk}} \times U$$

$$P_{\text{zred}} = 2 \text{ ha} \times 50\%$$

$$P_{\text{zred}} = \underline{1 \text{ ha}}$$

PRZYKŁAD: POLE KUKURYDZY O POW. 2,25HA

OBLICZANIE POWIERZCHNI ZREDUKOWANEJ

ZNISZCZENIA PUNKTOWE:

$$N = 600 + 605 + 570 + 590 + 595 = 2960$$

$$U = 65 + 60 + 50 + 45 + 60 = 280$$

$$S\% = U / (N + U) * 100$$

$$S = 280 / (2960 + 280) * 100 = \underline{\underline{8,6\%}}$$

ZNISZCZENIA GNIAZDOWE:

$$A - 1000\text{m}^2 \times 90\% = 900 \text{ m}^2$$

$$B - 400\text{m}^2 \times 100\% = 400 \text{ m}^2$$

$$\underline{\underline{C - 1125 \text{ m}^2 \times 80\% = 900 \text{ m}^2}}$$

$$\text{Razem (A+B+C)} = 2200 \text{ m}^2 = \underline{\underline{0,22 \text{ ha}}}$$

$$P_{\text{zred}} = (2,25 \text{ ha} - 0,25 \text{ ha}) \times 8,6\% + 0,22 \text{ ha} = 0,17 \text{ ha} + 0,22 \text{ ha} = \underline{\underline{0,39 \text{ ha}}}$$

USTALENIE ROZMIARU SZKODY

Krok drugi: ustalenie rozmiaru szkody (R_{szk})

P_{zred} - wyliczona matematycznie teoretyczna powierzchnia na której zniszczenia wynoszą **100%**

$$R_{\text{szk}} = P_{\text{zred}} \times \text{Plon}_{\text{ustalony}}$$

$\text{Plon}_{\text{ustalony}}$ – plon oszacowany (zmierzony) na nieuszkodzonej części plantacji lub plon teoretyczny

USTALENIE ROZMIARU SZKODY

Plon ustala się na podstawie **polowych prób wydajności** przeprowadzonych w nieuszkodzonych częściach uprawy.

Jeżeli nie można określić plonowania na podstawie polowych prób wydajności, plon ustala się na podstawie średniej wartości plonowania z regionu powstania szkody w oparciu o dane uzyskane w wojewódzkim ośrodku doradztwa rolniczego lub jednostce naukowej prowadzącej badania w tym zakresie, z uwzględnieniem stanu i jakości uprawy.

USTALENIE ROZMIARU SZKODY - PLON

USTALENIE ROZMIARU SZKODY - PLON

USTALENIE ROZMIARU SZKODY - PLON

Plon teoretyczny (w dt/ha)

$$Plon_{teor} = \frac{Lkm * Lz * MTZ}{10000} - S$$

Lkm - liczba kłosów (kolb, łuszczyń lub strąków) na 1 m²

Lz - liczba ziaren (nasion) w kłosie (kolbie, łuszczyńie lub strąku)

MTZ - masa 1000 ziaren

S - straty podczas zbioru 2-10% (w zależności od gatunku rośliny i sprzętu)

Plon teoretyczny zbóż

Przykład

W uprawie pszenicy stwierdzono średnio:

400 szt. kłosów na m²

40 szt. ziaren w kłosie

MTZ = 45 g

Straty w czasie zbioru przyjęto jako 5%.

$$Plon_{teor} = \frac{400 * 40 * 45}{10000} * (1 - 5 / 100)$$

$$Plon_{teor} = 72 \text{ dt/ha} \times 0,95 = 69,8 \text{ dt/ha} \approx \underline{\underline{70 \text{ dt/ha}}}$$

Plon teoretyczny roślin okopowych - ziemniaki

- Ustalić obsadę krzaków (szt./ha)
- Ręcznie wykopać i zważyć bulwy (np. 1 próba z 10 kolejnych krzaków w rzędzie)
- Obliczyć średni plon bulw spod jednego krzaka
- wyliczyć plon teoretyczny wg wzoru:

$$\text{Plon}_{\text{teor}} (dt/ha) = Pk \times Lk \times 0,88 \times (100 - S)$$

Pk – średnia masa bulw spod 1 krzaka

Lk – średnia obsada krzaków na m²

0,88 - współczynnik przeliczeniowy wydajności teoretycznej na praktyczną (wg Instytutu Ziemniaka w Boninie)

S – straty podczas zbioru w % (wg IBMER: 3 - 8% dla kombajnu, 1 -10% dla kopaczki elewatorowej)

Plon teoretyczny roślin okopowych - ziemniaki

Obsada: **5 szt./m²**

Masa bulw spod 10 krzaków: **10 kg**

Straty podczas zbioru: **5%**

$$\text{Plon}_{\text{teor}} \text{ (dt/ha)} = \text{Pk} \times \text{Lk} \times 0,88 \times (100 - \text{S})$$

$$\text{Plon}_{\text{teor}} = 1 \times 5 \times 0,88 \times (100 - 5) = \underline{\underline{418 \text{ dt/ha}}}$$

Plon teoretyczny

Szacowanie jest zabiegiem bardzo pracochłonnym, w dodatku obciążonym relatywnie małą dokładnością !

W praktyce wskazane jest ustalenie wydajności teoretycznej drogą kompromisu, w szczególności na niewielkich areałach upraw.

PRZYKŁAD

W uprawie pszenicy ozimej o całkowitej powierzchni 5 ha, zostały w 50% uszkodzone 2 ha uprawy. Ustalono, że na powierzchni nieuszkodzonej plon ziarna wynosił 70 dt/ha.

$$P_{\text{zred}} = 1 \text{ ha}$$

$$R_{\text{szk}} = P_{\text{zred}} \times \text{Plon}_{\text{ustalony}}$$

$$R_{\text{szk}} = 1 \text{ ha} \times 70 \text{ dt/ha}$$

$$R_{\text{szk}} = \underline{70 \text{ dt}} \text{ (ziarna pszenicy)}$$

USTALENIE ROZMIARU SZKODY

Ustalenie rozmiaru szkody (*sposób drugi*)

$$R_{\text{szk}} = P_{\text{uszk}} \times (\text{Plon}_{\text{ustalony}} - \text{Plon}_{\text{uszk}})$$

Plon_{uszk} – plon oszacowany (zmierzony) na uszkodzonej części plantacji

PRZYKŁAD

W uprawie kukurydzy na ziarno o całkowitej powierzchni 10 ha uszkodzone zostało 5 ha uprawy. W trakcie zbiorów ustalono, że na powierzchni nieuszkodzonej plon ziarna wynosił 12 t/ha, a na uszkodzonej 4 t/ha. Wilgotność ziarna wynosiła 30%.

$$R_{\text{szk}} = P_{\text{uszk}} \times (\text{Plon}_{\text{ustalony}} - \text{Plon}_{\text{uszk}})$$

$$R_{\text{szk}} = 5 \text{ ha} \times (12 \text{ t/ha} - 4 \text{ t/ha})$$

$$R_{\text{szk}} = 5 \text{ ha} \times 8 \text{ t/ha}$$

$$R_{\text{szk}} = 40 \text{ ton (mokrego ziarna kukurydzy)}$$

USTALENIE WYSOKOŚCI ODSZKODOWANIA

Kwota odszkodowania do wypłaty za plon (O)
– szkoda całkowita (uprawa wymaga zaorania)

$$O = P_{\text{uszk}} \times \text{Plon}_{\text{stat}} \times C_s \times W$$

O – odszkodowanie

Plon_{stat} – średni plon obliczony dla danego województwa na podstawie danych zawartych w trzech rocznikach statystycznych „Wyniki produkcji roślinnej” ostatnio opublikowanych na stronie podmiotowej Głównego Urzędu Statystycznego

C_s – cena skupu lub cena rynkowa

W - współczynnik redukcji, równy:

0,3 dla szkód powstałych w okresie do **30 kwietnia**

0,5 dla szkód powstałych w okresie do **1 maja do 25 maja**

0,85 dla szkód powstałych w okresie po **25 maja**

USTALENIE WYSOKOŚCI ODSZKODOWANIA

Przykład.

W dniu 24 maja została przez dziki całkowicie zniszczona plantacja ziemniaków przemysłowych na powierzchni 1 ha. Średni plon dla województwa wynosi 400 dt/ha. Z dokumentów kontraktacyjnych wynika, że cena skupu wynosi 30 zł/dt.

$$P_{zred} = P_{uszk} = 1 \text{ ha}$$

$$R_{szk} = P_{zred} \times \text{Plon}_{ustalony}$$

$$R_{szk} = 1 \text{ ha} \times 400 \text{ dt/ha} = 400 \text{ dt}$$

$$O = R_{szk} \times C_s \times W$$

$$O = 400 \text{ dt} \times 30 \text{ zł/dt} \times 0,5 = \underline{\underline{6\ 000 \text{ zł}}}$$

W - współczynnik redukcji, równy:

0,3 dla szkód powstałych w okresie do **30 kwietnia**

0,5 dla szkód powstałych w okresie do **1 maja do 25 maja**

0,85 dla szkód powstałych w okresie po **25 maja**

USTALENIE WYSOKOŚCI ODSZKODOWANIA

**Kwota odszkodowania do wypłaty za plan
- szkoda częściowa**

$$O = R_{\text{szk}} \times C_s - K_{\text{nieponiesione}}$$

O – odszkodowanie

R_{szk} – rozmiar szkody

C_s – cena skupu lub cena rynkowa

K_{nieponiesione} - nieponiesione koszty zbioru, transportu, przechowywania (jeśli wystąpiły), czyli hipotetyczne koszty, jakie należałoby ponieść, gdyby szkoda nie zaistniała

USTALENIE WYSOKOŚCI ODSZKODOWANIA

Koszty nieponiesione

- Odliczanie kosztów proporcjonalnie do straty plonu jest podejściem nieprawidłowym,
- np. gdy cała powierzchnia uprawy została uszkodzona w 50% nie oznacza to, że koszty zbioru będą połowę mniejsze – i tak przecież zbiór musi zostać wykonany na całej powierzchni

Szkody w burakach cukrowych

METODYKA SZACOWANIA SZKÓD NA UŻYTKACH ZIELONYCH

Odszkodowania za szkody wyrządzone przez dziki na łąkach i pastwiskach ustala się:

- na podstawie **ostatecznego szacowania**, uwzględniając wartość utraconego plonu (masy zielonej lub siana) w danym sezonie wegetacyjnym oraz
- kosztów doprowadzenia uszkodzonej powierzchni do stanu pierwotnego.

Koszty te wylicza się na podstawie aktualnych cen prac agrotechnicznych niezbędnych do odnowienia TUZ.

METODYKA SZACOWANIA SZKÓD NA UŻYTKACH ZIELONYCH

1. Oszacowanie kosztów przywrócenia użytku zielonego do stanu pierwotnego polega na:

- a) określeniu stanu pierwotnego,
- b) ustaleniu sposobu rekultywacji

2. Obliczenie wartości utraconego plonu:

- metoda wagowa
- metoda szacunkowa

USTALENIE POWIERZCHNI ZREDUKOWANEJ

Przykład:

Powierzchnia całkowita - 1,5 ha

Powierzchnia uprawy, która uległa uszkodzeniu – 1,0 ha

Zniszczenia gniazdowe

1. $10\text{m} \times 5\text{m} = 50\text{ m}^2 \times 60\% \text{ zniszczeń} = 30\text{ m}^2$ (*pow. zredukowana*)
 2. $40\text{m} \times 40\text{m} = 1600\text{ m}^2 \times 50\% = 800\text{ m}^2$
-

Razem pow. zredukowana = $830\text{ m}^2 = \underline{0,083\text{ ha}}$

Wartość utraconego plonu

- Ustalenie wydajności poprzez ścięcie i zważenie odrostu z pow. 1 m² z miejsc reprezentatywnych
- Obliczenie zielonej masy plonu z 1 ha

Przykład:

Plon zielonej masy: 160 dt/ha

$$R_{\text{szk}} = 160 \text{ dt/ha} \times 0,083 \text{ ha} = \underline{\underline{13,28 \text{ dt}}}$$

W przypadku niemożności ustalenia ceny rynkowej wykorzystujemy współczynniki do przeliczania plonu najednostki zbożowe (*Zał. nr 1 do Rozporządzenia*)

1 dt zielonki z trwałych użytków zielonych = 0,17 jedn. zb.

Wartość utraconej zielonki wyniesie:

$$13,28 \text{ dt} \times 0,17 \times 66 \text{ zł/dt} = \underline{\underline{149 \text{ zł}}}$$

Wartość utraconego plonu

Przy dwóch pokosach:

I pokos około 60% II pokos ok. 40%

Przy trzech pokosach :

I pokos około 50% II pokos ok. 30% III pokos ok. 20%

Koszt przywrócenia łąki, pastwiska do stanu pierwotnego

Przykład:

1. włókowanie:

$$1 \text{ ha} \times 50 \text{ zł/ha} = 50 \text{ zł}$$

2. podsiew traw(nasiona do podsiewu)

$$30 \text{ kg} \times 0,083 \text{ ha} \times 12 \text{ zł/kg} = 55 \text{ zł}$$

3. wałowanie:

$$1 \text{ ha} \times 50 \text{ zł/ha} = 50 \text{ zł}$$

Razem: $50 \text{ zł} + 55 \text{ zł} + 50 \text{ zł} = \underline{155 \text{ zł}}$

RAZEM ODSZKODOWANIE

- Koszt przywrócenia UZ do stanu pierwotnego: **155 zł**
- Wartość utraconego plonu: **149 zł**

- RAZEM: **304 zł**

Przy dwóch pokosach: I pokos około 60% II pokos ok..40%

Przy trzech pokosach : I pokos około 50% II pokos ok. 30%

III pokos ok. 20%

Obliczamy wydajność siana z I ha jak np. w w/w przykładzie i wynosi ona -26,88 q z ha w I pokosie -stanowi to 60% całorocznego zbioru

Następnie obliczamy wydajność siana w II pokosie -stanowi to ok.40% całości zbioru, a wydajność w tym pokosie wyliczyć można z proporcji:

26,9 dt/ha - 60%

X dt /ha - 40%

$$\mathbf{x = 17,9 dt/ha}$$

Obliczamy razem wydajność siana z I ha z dwóch pokosów

$$\mathbf{26,9 dt/ha + 17,9 dt/ha = 44,8 dt/ha siana.}$$

Następnie obliczamy ilość utraconego plonu siana z powierzchni zredukowanej np. z 0,083 ha:

$$\mathbf{\underline{44,8 dt \times 0,083ha = 3,7 dt siana}}$$

DZIĘKUJĘ ZA UWAGĘ